



Dragemu lovskemu tovarišu maršalu Titu
iskreno čestitamo k rojstnemu dnevu – 25. maj
in mu kličemo še na mnoga zdrava in srečna leta!

Lovci Slovenije

Nekaj splošnih pripomb h gojitveni problematiki divjadi

Prof. dr. Jože Rant

Sele, ko človek »zleze v leta«, lahko retrospektivno kritično presoja preteklo življenjsko dobo. Ravno tako vedo stari lovci, ki so 30, 40 ali več let sodelovali v lovski bratovščini, veliko povedati, kako se je pri nas lovstvo razvijalo, kako so se v teku let razvijali oziroma obravnavali razni važni lovski problemi. Tako je tudi problem gojitve divjadi pri nas imel svojo razvojno pot.

V tem članku bi se ne bavil podrobneje z vprašanjem gojitve male ali velike divjadi, temveč bi se dalj časa pomudil ob splošnem vprašanju, kako se je pri nas v zadnjih desetletjih gojitev divjadi razvijala.

Gojitev male divjadi je dosegla vsekakor pri nas v Sloveniji v zadnjih desetletjih, posebno pa po zadnji vojni, zelo lepe uspehe. Naš vsekakor napreden in sodoben lovski zakon ter napor Lovski zveze Slovenije so dosegli, da imamo danes približno polna lovišča male in velike divjadi. Nismo še dosegli ravni nekaterih drugih držav, vseeno pa smo lahko zadovoljni z našimi uspehi in z nenehnim stremljenjem, da dosežemo v staležu divjadi najbolj napredne države. Ako ne bi imeli takšnega lovskega zakona in že toliko zrele lovske zavesti, da je divjad skupna lastnina, da so lovske družine zgolj upraviteljice tega narodnega premoženja, da se mora ves lovski dohodek uporabiti za vzdrževanje lovišča, ne bi bili uspehi tolikšni. Danes lahko z mirno vestjo trdimo, da so vsa tista lovišča, ki so prikladna za malo divjad, kolikor

toliko polna divjadi. Koliko je bilo skrbi pa tudi jeze pri odboru Lovski zveze Slovenije samo zaradi Vurberga in njegove fazanerije, ve samo tisti, ki je nekaj let deloval v republiškem odboru. In končno, čeprav je bila fazanerija Vurberg draga, smo vendar lahko zadovoljni, da imamo danes vse revirje, ki so prikladni za fazana, z njim dobro naseljene. Sedaj je samo na družini, da zna pravilno in lovsko pravično s tem kapitalom gospodariti. Družina je za to gospodarjenje odgovorna ne samo lovski organizaciji temveč tudi družbi.

Le s požitvijo naših lovišč z zajcem nismo dosti napredovali. Ta tožba je bila tudi iznešena na zadnjem plenumu Lovski zveze. V tem članku bom skušal navesti glavne vzroke, zakaj se pri nas zajec ne more številčno opomoči. Prav gotovo je, da sodobni razvoj poljedelstva škodljivo vpliva na razplod poljske divjadi. Mislim v prvi vrsti na škodljivi vpliv različnih škropiv, ki vsebujejo razne strupe proti mrčesu in umetna gnojila. Dnevno poslušamo, poleti in pozimi pri opoldanski radijski oddaji za kmetijstvo predavanja naših agronomov o škropljenju z najrazličnejšimi preparati za sadno drevje, gozdne nasade, krompirišča, proti plevelu itd. Vsa ta sredstva so bolj ali manj strupena in škodljiva. Posledica tega je, da so danes po naših sadovnjakih močno uničene skoraj vse ptice pevke. Strupeni preparati in gnojila pa uničujejo tudi koristno divjad, prepelice, jerebice, fazane. Nepravilno polaganje strupa proti poljskim mišim je pogosto vzrok množičnemu poginu prepelic in jerebic. Nepravilna in žal včasih tudi namerna škropitev s preveč koncentriranimi sredstvi je pogosto vzrok množičnemu poginu zajcev in tudi srnjadi. Znano je, da so prepelice, jerebice in fazani koristna poljska perjad, ki se hrani v prvi vrsti z mrčesom in semeni plevela. Zelo umestno bi bilo, da bi naši agronomi-lovci v tem pogledu storili primerne ukrepe in tudi podrobneje napisali v »Lovcu« ali so ta najrazličnejša škropiva za procvit našega kmetijstva res tako nujno potrebna. Lovci pričakujemo od agronomov odgovor in pojasnila na ta vprašanja. Eno je gotovo: ko ni bilo teh umetnih škropiv, je bilo dosti ptic pevke ter druge koristne perjadi pa tudi zadosti poljskih pridelkov. Kako je v tem pogledu v drugih državah, kjer je kmetijstvo pa hkrati tudi lovstvo na isti stopnji kot pri nas, mi ni natančno znano in bi želel pojasnila od naših lovcev-agronomov. Naše agronome bi tudi ob tej priložnosti opomnil, da so sodobna škropiva tudi pogosto nevarna ljudem. Tako je na lanskoletnem občnem zboru ameriškega lovskega



Foto R. Marenčič

združenja in prijateljev narave, marca v New Yorku predaval dr. med. Hargraves iz slavne Mayo klinike, o kvarnem vplivu škropljenja z raznimi strupi na človeški organizem. Iz tamkajšnjih izkušenj so dognali, da strupi, ki se uporabljajo pri škropljenju kultur, povzročajo pri ljudeh obolenja na ledvicah, žolču, jetrih in na hrbtenici. Ravno tako je lansko leto objavil znan angleški dnevnik »Times« zanimiv članek o škodljivem vplivu agrotehničnih preparatov na divjad kakor tudi škodljiv vpliv na ljudi. Torej agronomi pozor!

O škodljivem vplivu agrotehničnih preparatov, ki se danes uporabljajo v kmetijstvu, na človekovo zdravje, je bilo tudi letos govora na kongresu jugoslovanskih sodnih medicincev v Portorožu, konec aprila. Glavna tema tega kongresa je bil ravno škodljivi vpliv teh preparatov na človeško zdravje, ki ga je imel prof. dr. Janez Milčinski. Torej siguren znak, da so ti preparati škodljivi tudi človeškemu zdravju.

Drug važen problem, ki ga je vredno pri gojitvi zajcev omeniti, je vedno večja motorizacija na naših cestah. Moram priznati, da so današnji šoferji že mnogo bolj civilizirani kot pred leti in je mnogo manj primerov, da motoriziran vozač v nočnih urah namenoma povozi zajca, verjetno zato, ker se ne zaveda, da je s tem tudi sam izpostavljen življenjski nevarnosti. Vedno bolj naraščajoči promet prav gotovo pokonča v nočnih urah več divjadi kot svoje dni. Sploh bi bilo priporočljivo, naj na vseh tistih važnih mestih, kjer prehaja divjad preko cest, postavijo vidne opozorilne table za avtomobiliste, da naj pazijo na divjad. Sem član LD Sorško polje. V tem revirju je bilo 1960 kljub opozorilnim tablam povoženih 7 srnjadi, koliko druge divjadi, pa ni znano. Avtomobilizem torej dela lovcem dokaj škode.

Zelo važen vzrok, zakaj se zadnja tri leta ni opomogel zajčji rod, so bile že tri leta zaporedoma zelo mokre pomladi. Znano je, da navadno pogine prvi pomladanski rod, če je veliko dežja in snega. Le pri suhi pomladi preživi prvi rod kritično pomladansko dobo. To pa je za dvig zajčjega staleža važno. Za stalež zajca je torej važno, kakšna je pomlad.

Prav tako važen vzrok, da se danes zajčji rod ne more opomoči, pa je po mojem mnenju ta, da danes lovimo zajca nepravilno. Danes je pri naših lovskih družinah individualni lov na zajca prepovedan in je dovoljen samo skupen lov. Mislim, da je temu vzrok samo lovska nevoščljivost, nezaupanje do lovskih tovarišev in do lovske poštenosti. Svoje dni so mnogo zajcev uplenili v individualnem lovu, to je, eden do trije lovci s šolanim lovskim psom. Pri takem lovu je bil izgubljen prav majhen del plena. Danes love skupno in na splošno tako, da gre večina lovcev v strelsko črto, na stojiščih pa je le

malo lovcev; moralo pa bi biti obratno — med gonjači malo lovcev, več pa na stojiščih. Pri današnjem pogonu pade po zajcu, ko se je ta komaj dvignil iz loža, več strelav. In zajci, ki ne obleže na mestu, štejejo za zgrešene. Prepričan pa sem, da je najmanj polovica tako »zgrešenih« zajcev obstreljenih in so neusmiljeno zapisani poginu. Lovsko pravično, humano in pravilno je, da so pri takem pogonu najmanj dva, trije šolani psi ptičarji, izvežbani krvosledniki v rokah izvežbanih vodnikov. Po vsakem takem pogonu bi se moral preiskati ves teren pogona in okolica s šolanim psom ali takoj ali vsaj naslednji dan. Prepričan sem, da bi tak šolan pes v rokah dobrega vodnika po končanem lovu rešil dokaj plena in s tem koristil skupnosti. Popolnoma sem prepričan, da je družini, ki je odstrelila n. pr. 200 dovoljenih zajcev ostalo zastreljenih najmanj še 100 zajcev. Iz tega sledi, da je družina zelo prekoračila dovoljeni odstrel. To se dogaja bolj ali manj v vseh družinah. Zato bi bilo umestno, da lovske zveze, dokler bo dovoljen tak način lova in dokler ne bodo imele lovske družine dovolj primerno šolanih psov, ustrezno zmanjšajo odstrel zajcev.

Ob tej priložnosti bi predlagal, da naše lovstvo, zlasti Lovska zveza Slovenije, ki se je vsa leta po vojni hvalevredno trudila za dvig staleža divjadi, posebno za zarejo male divjadi, prevzame tudi večjo skrb za kinologijo. Prav je, da Lovska zveza votira letno milijon za znanstveno raziskovanje lovstva. Slovenske lovske organizacije pa so polagale premalo važnosti na to, kar je z lovom v najtesnejši zvezi, na povzdigo in propagando kinologije na terenu. Neizpodbitna resnica je, da ni lov brez šolanega psa niti lov niti šport, ampak gospodarsko škodljivo dejanje. Kaj nam koristi naš moderni lovski zakon, ki dovoljuje izvrševanje lova samo s pasemskim lovskim psom, ko pa ne predpisuje posameznega šolanega psa. Treba bo poiskati primerna finančna sredstva za dvig in za širšo dejavnost kinologije. Dobro bi bilo, da bi bil pri vsaki lovski zvezi nastavljen kinolog, primerno izšolan v tečajih pri Lovski zvezi Slovenije. Taki tečajji naj bi bili spomladi po več tednov, v jeseni pa vsaj en teden, kjer bi dobili poklicni kinologi vsako leto primerno dopolnilno izobrazbo. Tako šolani poklicni kinologi pri lovskih zvezah, bi bili stalni instruktorji lovskim družinam na terenu. Tečaje naj bi finansirala vsaka lovska lovska zveza zase.

H gojitvi poljske divjadi bi samo še omenil, kar je upam, vsem lovcem znano, da je zimsko krmljenje jerebic in fazanov nujno potrebno. Nekateri tudi priporočajo čim večji odlov jerebic in fazanov pred zimo s prezimljenjem v voljerah.

Prav tako je za gojitev te divjadi nujno potrebno, da vse leto zatiramo ujede, zlasti pozimi

lin spomladi. V ta namen je zelo priporočljiv lov z uharico, ki je poleg tega tudi kaj zabaven in nudi ugodno priložnost za vajo v streljanju. Ujede uspešno lovimo pozimi tudi z ustreznimi pastmi. Klatače se mačke in psi so v revirju ne ljubi gosti, ker tja ne spadajo. Na lisice pa moramo paziti, da se preveč ne razplode. Kajti čim manj jih je v nižinskem lovišču, tem bolje.

Zelo važno za gojitev male divjadi je tudi zatiranje vran. Zlasti priporočajo spomladi na primernih mestih polaganje zastrupljenih kurjih jajc. Ob košnji je treba paziti, da kolikor mogoče obvarujemo gnezda. Zato je priporočljivo, da ob pričetku gnezditve lovski čuvaji in ljubitelji malega lova s šolanimi ptičarji večkrat preiščejo one travnate kulture, ki jih zgodaj kose. Zal se to pri nas malo izvaja. S takim vznemirjanjem povzročimo, da se jerebice in fazanke z gnezdenjem presele v obgozdna grmišča ali v žitarice, ki se žanjejo kasneje. S takim ravnanjem rešimo mnogo gnezd.

Sodobna mehanizacija košnje je smrt za malo divjad, posebno za jerebičja in fazanja legla. Pri strojni košnji se uničijo nešteta gnezda in pokončajo številne fazanke in jerebice na gnezdih pa tudi kebkici in mladi zajci. Kako strašno morilno orožje je sodobna kosilnica za malo divjad, navajam poročilo lovskega društva za okraj Bruchsal v Nemčiji za lansko leto. V tem okraju je 121 kosilnic v trinajstih občinah pokončalo: 47 srnjih mladičev, 151 zajčkov, 148 fazanjih legel, 163 fazanjih kebkčkov, 30 fazank, 163 jerebičjih legel, 285 jerebičjih kebkčkov in 38 jerebic. Zanimivo bi bilo, da bi naši lovci dogrnali škodo po mehanizirani košnji in objavili tako statistiko. Dobro bi bilo, če bi lovci tik pred košnjo s šolanim ptičarjem preiskali te kulture in zaznamovali, kje so gnezda ali pa enostavno pobrali jajca in jih podložili kokljam. Tudi sem že videl naprednega kmeta, ki je imel na kosilnici 2 m dolg drog, pol metra nad travo, na njem pa obešene kraguljčke in zvonce. S tem je skušal med košnjo prepoditi valeče fazanke in jerebice. Prav gotovo jih je s tem nekaj rešil. Kmetovalci — lovci, posnemajte to! Gnezda, ki postanejo po košnji vidna, so kaj kmalu plen vran.

K povzdigi naše male divjadi bi še nekaj pripomnil glede našega lovnega turizma. V naša lovišča pritiskajo namreč vedno bolj lovci z juga, med katerimi je prav malo pravih lovcev, temveč so večinoma samo streljači. Love v glavnem s puškami Browning in streljajo na letečo divjad na vse razdalje. Sam sem bil priča, da so ti gostje z juga na vsakem stojišču obstrelili po več fazanov. Streljajo tudi na druge ptice, ki niso na njihovih dovolilnicah. Pri neki lovski družini v bližini Ljubljane so dobili odstrel grlic ter so jih v enem dnevu postrelili 72! Bajse se je blagajna te lovske družine izboljšala za 30 000 dinarjev. Dvomim, če je taka kupčija častna za

naše lovstvo. Osebnostno rečem, da bi mi bilo neprijetno biti član take lovske družine. Drugi primer je lovska družina v bližini Kopra, v kateri so trije streljači z juga v enem dnevu postrelili 1300 nabojev in ustrelili 262 brinovk! Strinjam se s člankom Petra Dobrile »Ali je to prav« v Lovcu 1961-10. Ta članek je zelo aktualen in naj lovska zveza posveti temu vprašanju več pozornosti, da ne bo naša lovska morala padla. Kajti ta streljaška strast se je jela oglašati tudi že pri naših lovcih. Tudi članek Karla Raiterja v Lovcu 1961-12 je napisan v istem smislu in se z njim popolnoma strinjam. Opozarjam lovske družine, da je še čas, da zapremo vrata takemu lovskega turizmu, če nočemo, da bodo naša lovišča prazna. Prepričan sem tudi, da ne vzamejo ti strelci vsega plena s seboj, da bi ga sami porabili, temveč ga doma za drag denar prodajajo. Na tak način je lov poceni zabava, nekaterim še mogoče dobiček. Tak lovski turizem je za naša lovišča zelo škodljiv in nam ni v čast. Pozdravljam pa vsakega pravičnega lovca, ki naj bo naš dragi gost. Noge lovske družine se takega turizma oklepajo, ker jim napolni blagajne. Lovcu po srcu taka miselnost ni v čast. Ali smo slovenski lovci več ko deset let po vojni trošili denar za dvig male divjadi zato, da jo sedaj prodajamo tujcu ter s tem denarjem gradimo nepotrebne lovske kočice.

Gradnja lovskih koč je pri nas presešla že vse meje, zakaj večina lovskih koč ne ustreza lovskim namenom, temveč vse čemu drugemu. Lovske kočice naj se grade le tam, kjer so res lovcem potrebne. Manj lovskih koč in več skrbi in razumevanja za kinologijo, pa bo naše lovstvo na še višji stopnji in še bolj ugledno. Tudi jerebice so s primerno vzgojo in ukrepi poživile naša polja tako, da jih danes nekatere družine že lahko dajejo lovskega turizmu v odstrel in s tem krepko »podpirajo« svojo blagajno.

Lovske organi, tako odbor Lovske zveze Slovenije pa vse do družin so po vozni zelo skrbeli za dvig parkljaste divjadi, zlasti srnjadi, manj za jelenjad in gamse. Res je, da imamo danes naša družinska lovišča primerno naseljena s srnjadjo in skoraj prepričan sem, da ni pri nas družine, ki ne bi imela v svojem lovišču srnjadi. Prav tako pa trdim, da so nekatera lovišča že celo prenaseljena s srnjadjo. Za jelenjad tega ne morem trditi, ker za to divjad večina naših lovišč ni primernih in je tudi prav, da se jelenjad goji le v zato ustreznih okoliših. V glavnem so to republiška gojitvena lovišča, ki so po svoji obsežnosti in gozdnem sestavu edino primerna za to. Pa tudi v teh loviščih je potrebno voditi pravilno gojitveno politiko, zlasti zaradi skladnosti z gozdarstvom, ki je vsekakor višjega gospodarskega pomena kot lov.

Pri tem ugodnem staležu srnjadi in jelenjadi se po vojni posebno trudimo, da bi zboljšali parkljasto divjad ne samo številčno temveč

posebno še, da bi jo dvignili tudi kakovostno in kar nas lovce najbolj zanima, da bi izboljšali trofeje. Vsa leta po vojni redno slišimo ali v našem glasilu beremo o problematiki, kako gojiti srnjad in jelenjad. Ravno tako beremo in slišimo kritična vprašanja, ali smo to našo največjo lovsko dolžnost res pravilno izpolnjevali. Vedno in povsod se priporoča gojitveni odstrel. Srnjake in jelene plemenjake naj bi smeli streljati šele po končani paritvi. Kot potrdilo, da se ta naša najvišja lovsko zapoved res izvaja, prirejajo družine že nekaj let po končani lovski sezoni ogled trofej, ki jih posebna komisija pregleda in oceni. Pravilno pridobljene trofeje dobe zeleno piko, nepravilno pridobljene pa rdečo. Družine so uvedle tudi kazni za lovce, ki so uplenili trofeje z rdečo piko; kaznujejo jih bodisi z denarno kaznijo ali s prepovedjo odstrela za določeno dobo. To so vsekakor potrebni in koristni ukrepi. Prvič zato, da bi vsak lovec skušal pri zalazu ali klicu najprej žival dobro oceniti glede na starost, moč zdravje itd.; drugič, da bi se vsak lovec privadil in da bi mu ta privada prešla v meso in kri, da bi ukrivil prst šele, ko se je do dobra prepričal, kaj ima pred seboj. Skrbna ocena pred strelom je nujna tudi zato, da pred paritvijo odstranimo iz lovišča vse kar ni za pleme. Kako izgleda srnjak ali jelen, potreben za odstrel, je bilo v našem glasilu že veliko napisanega. Tudi sam sem o tem vprašanju na široko pisal v »Lovcu«, ko sem govoril o določevanju starosti srnjadi in jelenjadi (Lovec 1958, stran 161—171).

In kako je z uspehi pri gojitvi naše parkljaste divjadi ne samo glede na težo temveč tudi na kvaliteto rogovja? Ker to s posebnim zanimanjem opazujem vsa povojna leta, moram reči, da imamo le malenkosten uspeh. Skoraj si upam trditi, da kljub gojitvenim ukrepom, nazadujemo. Naš uspeh je zgolj v tem, da se je parkljasta divjad sicer številčno pomnožila, po kakovosti pa je po mojem mnenju žal nazadovala. Iz statistike družin, katerih član sem, je zadnja leta razvidno, da je bilo ustreljenih več srnjakov in srn pod 20 kg kot nad 20 kg. Tako je bilo v lovski družini Škofja Loka v zadnjih štirih letih ustreljenih 149 srnjakov s povprečno težo 16,7 kg, 52 srn s povprečno težo 15,8 kg, (vsi iztrebljeni) najtežji srnjak je tehtal 22 kg. Tudi v rogovju je malenkosten odstotek dobrih trofej nad 100 točk (niti 1%). Od 149 uplenjenih srnjakov je bilo 18 Ia, od katerih imata dva srnjaka nad 100 točk. Verjetno se marsikateri lovec vpraša, zakaj. Tudi sam sleherno leto sprašujem, zakaj nimamo kakovostnih trofej in težje divjadi. O vseh teh vprašanjih bom skušal tukaj podati nekaj svojih misli.

Kakó lahko sami vplivamo na razvoj organizma? To vprašanje je že od nekdanj zanimalo naravoslovce, kmetovalce, končno pa tudi kinologe in lovce. Razvoj vsakega živega bitja je

odvisen od notranjih, s tujo besedo: endogenih ter od zunanjih eksogenih vplivov. Notranji čini- telji so oni, ki so v živem bitju že od vsega početka in imajo svojstven vpliv na razvoj. Sem spada v prvi vrsti dednost, konstitucija in izločevanje notranjih produktov žlez (notranja sekrecija, hormoni). Zunanji vplivi so zelo številni in lahko razvoj organizma pospešujejo (naravoslovci jih imenujejo pozitivne), so pa tudi vplivi, ki razvoj ovirajo, delujejo torej negativno.

Ako hočemo kakovost organizma pri katerikoli živali izboljšati, moramo najprej dobro poznati organizem tiste živali, njene življenjske pogoje in potrebe za pravilen razvoj.

Da ima srnjad oziroma jelenjad rogovje, je tej vrsti živali prirojeno. Celice teh živali imajo gene, ki povzročajo rast rogovja. Ne moremo pa z nobenimi ukrepi vplivati na živali, da bi ne imele n. pr. srnjak ali jelen rogov. Ta lastnost genov, ki je pri vsaki živali svojstvena, je stalna. Znano nam je, da ljudje že več kot 5000 let obrezujejo novorojene moške in se še vedno rodijo judovski moški ustvarjeni ravno tako kot drugi moški po vsem svetu in pri vseh narodih. Kljub 5000-letnem obrezovanju (zunanji vpliv) se njihov gen ni spremenil. Prav tako bodo morali naši kinologi še vedno svojim psom krajšati repe in ne bodo nikoli z rezanjem repov dosegli, da bi se psi ptičarji že rodili s kratkimi repi. Človek lahko na gene samo toliko vpliva, da dobimo pri živali n. pr. drugo barvo, obliko, velikost ali pa da žival spremeni oziroma izboljša še prirojeno lastnost, n. pr. pri ptičarjih staja ali krvoslednost. Te lastnosti lahko s primernim križanjem še celo izboljšamo ali izpopolnimo. Ta biološki proces opazamo dnevno pri vzgoji rastlin in živali. Za vse rastline in živali velja slej ko prej Mendelov zakon o dednosti. S pomočjo Mendelovega dednostnega zakona so živinorejci s križanjem domačih živali ali poljedelci s križanjem raznih žitaric dosegli lepe uspehe. Ravno tako so kinologi s primernim križanjem psov vzredili razne pasme, ptičarje, šarivce itd., kakršne so pač rabili za razne vrste lova. Mnogo težje je vplivati na divjad, da bi jo križali med seboj ali s sorodnimi živalmi, za dosego ne vem kakšnih uspehov. Dvomim, da bi kdaj uspelo s križanjem vzgojiti takega srnjaka, ki bi n. pr. tehtal 100 kg ali pa imel rogovje podobno jelenovemu. Pač pa lahko vplivamo na srnjad in jelenjad, da se delno poveča njih teža in da ima ta divjad lepše rogovje.

Po mojem mnenju nikakor ni pravilno, da stremimo vsako leto za odstrelom vseh srnjakov, ki imajo tisto leto slučajno slabo rogovje. Mnogokrat namreč opazamo, da pokaže srnjak, ki je imel eno leto slabo rogovje, v drugem ali tretjem letu lepo trofejo. Pri taki selekciji bi se morali lovci ozirati tudi na druge znake in upoštevati še razne druge okolnosti, ki so bile morda krive, da je imel srnjak tisto leto slabšo

trofejo. Pri tem bi morali upoštevati nam že znane zunanje znake, kakor starost srnjaka, njegovo telesno moč, pravočasno prebarvanje itd. Pri taki ugodni ocenitvi še lahko pričakujemo, da bo srnjak verjetno naslednje leto, posebno še, če bodo ugodni vremenski in drugi pogoji, pokazal svojo pravo zasnovu.

Da ni dobil srnjak v kakem letu zadovoljive trofeje, je lahko več vzrokov, n. pr. bolezen (spomladanska driska, paraziti), poškodbe, dolga in huda zima itd. Razvoj rogovja je odvisen od več činiteljev kakor so dednost, količina in sestav hrane, vremenske razmere, bolezen in v veliki meri krvno sorodstvo. Kar se tiče prehrane ni samo važno, ali ima srnjak pozimi in v zgodnji pomladi dovolj hrane, temveč tudi kakšna je hrana po kakovosti. Ni vseeno, v kakšnem okolju živi srnjad in jelenjad. Srnjak, ki živi v nižinah, je vsekakor bolje hranjen kot oni, ki živi v hribskem terenu, n. pr. na Jelovici ali na Pokljuki. Srnjad ima v nižinskih legah poleti pa tudi v milih zimah, kadar ni mnogo snega, dosti hrane. Gorje pa, če zapade v jeseni visok sneg za več mesecev; tedaj nima srnjad niti v hribih niti na polju dovolj hrane. Sorško polje — in takih revirjev je v Sloveniji mnogo — ima n. pr. malo ali nič podrasti v gozdih in tako nima žival v debelem snegu kaj jesti. Kmetje po možnosti steljo v jeseni odpeljejo in gozd temeljito očistijo, ostali deli gozda pa so porasli z mahom, reso, visoko suho travo ali praprotjo. Srnjad v hudi zimi v takem gozdu nima ne kritja ne hrane. Veliko na boljšem je srnjad v hribih. Tu najde v zimskem času več robidovja, jelke, leščevja in na sončnih pobočjih kmalu zadosti trave. V Sloveniji so za srnjad in jelenjad, po mojem mnenju, najboljši pogoji na Notranjskem, na Dolenjskem in na Krasu sploh. Trava, ki raste na kraški zemlji, ima boljše sestav rudninskih soli kot trava ali druga rastlinska hrana v nižinah. Srnjad in jelenjad potrebujeta za rogovje največ hrane, bogate z mineralnimi snovmi. Sicer prineseta dobro hranjen srnjak ali jelen v kritično dobo razvoja rogovja zadosti potrebnih snovi, vendar se te v hudi zimi hitreje porabijo kakor v normalni. Ta divjad ima v notranjskih gozdovih pozimi dovolj hrane, v najrazličnejši podrasti, robidovju, malinovju, jelovju, leskovju itd.

Zadnje čase mnogo govore, da dela srnjad, posebno pa jelenjad občutno škodo na gozdnih nasadih. Res je to! Nastane pa nujno vprašanje, kdaj in zakaj dela jelenjad škodo? Odgovor ni težak: divjad dela takrat na gozdnih nasadih škodo, kadar je lačna. Menim, da jelen ne spada v vsako lovišče, pa naj bo to nižinsko ali pa hribsko, kot so n. pr. Karavanke. V nižinska lovišča jelen zato ne spada, ker nima zadostnega miru in ker dela kmetovalcem na polju preveliko škodo. V gorovju pa teren ni primeren za jelena, ker pozimi nima dovolj hrane in dela za-

radi lakote škodo na drevju. V strnjenih smrekovih gozdih ni nobene podrasti, tla so nastlana s suhim iglovjem in jelen tu nima kaj muliti. Nekoliko suhe trave dobi le na strmih pobočjih, ko zdrsnje sneg kot plaz v dolino. V gorah je le malo robidovja, jelovja ali leščevja. Naravno je, da bo iskal v stiski hrano, ki jo bo našel edinole v lubju drevja. Jelen posebno rad lupi smreko, jesen, brest in topol. S tem svojim dejanjem napravi na gozdnih nasadih zelo občutno škodo. V Karavankah, v Kokri, kjer so strnjeni smrekovi nasadi, je skoraj vsaka smreka olupljena tako, da je prvi hlod za lesno industrijo neporaben. Da ne bo delal jelen v takih gozdnih sestojih ob občutnem pomanjkanju hrane v zimskem času škode, mu moramo na vsak način nuditi zadosti primerne hrane. Ni dovolj samo suho seno, temveč potrebuje tudi take hrane za rast rogov kakor kostonj, korenje, repa. Če pa hočemo jelenjad gojiti, ji pa moramo pokladati še močna krmila v obliki pogač. Da je škoda po jelenjadi na lesu odvisna od tega, kako je jelenjad pozimi prehranjena, je dokaz, da v snežniških in kočevskih gozdovih ni toliko škode. Ne trdim, da je ni nič, vendar ni primere z ono v Karavankah. Zato naj velja pravilo: lovec ali lovska družina, ki hoče imeti v revirju jelenjad, mora zanj skrbeti ne samo s puško, temveč tudi z zadostno prehrano. Zato so v revirjih z gojeno jelenjadjo, jeleni z močnim rogovjem in težki v mesu. Gojitev jelenjadi je draga stvar, zato je tudi odstrel jelena drag šport. V tem oziru naše lovske družine prav malo store, skoraj bi rekel nič. Zato pa je tudi odstrel navadno slab. Največ pade mladih jelenov v ruku, ali na tihih pogonih in to tri, štiri letnih, navadno mladi osmeraki ali deseteraki. Redkeje se zgodi, da pade star jelen. Koliko se jelenjadi zastrelji je težko ugotoviti, prepričan pa sem, da mnogo preveč. Vzrok vsemu temu je prevelika lovska strast in premalo smisla za gojitev jelenjadi, posebno v zimskem času. O kakšni zimski preskrbi jelenjadi se prav malo sliši, pač pa, da jih lovci v zimskih nočeh ob luninem svitu čakajo. Članek tov. Simonetija v »Delu« od 6. IV. t. l. je tehten in se z njegovim izvajanjem popolnoma strinjam.

Isto velja za srnjad. Tam, kjer ima srnjad v pozni jeseni, pozimi in v zgodnji pomladi zadosti primerne hrane, je srnjad v mesu močna in tam bomo tudi našli dobre trofeje.

Nam lovcem se prav čudno sliši, ko poslušamo tarnanje nekaterih naših gozdarjev, da jim dela srnjad v gozdnih nasadih občutno škodo. Zaradi te škode so vedno bolj ofenzivni. Prepričan sem, da je ta gonja proti srnjadi popolnoma neupravičena in naslovljena na napačen naslov.

Kolikor mi je iz dolgoletne lovske prakse znano in kolikor sem imel priložnost opazovati dobro gojene smrekove kulture, nisem opazil na

teh kulturah posebne škode po srnjadi. Seveda je bil tudi lastnik sam odličen gozdni gospodar, ravno tako odličen lovec in mi ni nikoli tožil o kaki škodi. Pa tudi kot gost-lovec sem imel dovolj priložnosti loviti na terenih, kjer so bili veliki negovani gozdni nasadi; tudi tu nisem slišal o kaki škodi po srnjadi. Lovski mecen D. je zelo skrbel za zaščito nasadov, skrbel pa je tudi za prehrano divjadi, tako za srnjad in jelenjad. Le včasih je tožil, da mu delajo na nekih smrekovih nasadih škodo divji petelini. Da bomo laže razumeli ta problem, naj navedem primer: V neki deželi nastopi pomanjkanje hrane. Ljudstvo je lačno in nekega dne navali sestradana množica na trgovine in skladišča ter jih izropa. Nastane vprašanje: zakaj je do tega dejanja prišlo, in kaj bi morala oblast storiti, da do tega dogodka ne bi prišlo. Trije ukrepi so možni in sicer: ali tako zavarovati trgovine in skladišča, da jih ni mogoče izropati ali dati pravočasno ljudem zadosti hrane ali pa ljudi likvidirati. Isto pravilo velja za divjad, ki je v zimskem času lačna in je zavoljo lakote prisiljena delati škodo na gozdnih nasadih. Srnjad se loti smrekovih vršičkov samo v skrajnosti. Marljiv in vesten gozdar bi se sam, še bolj pa skupno z lovsko družino lotil tega problema tako, da bi pravočasno preskrbel divjadi primerno prehrano in s tem odvrnil škodo na kulturah. S takim sodelovanjem med gozdarji in lovci bi bil uspeh obojestransko zadovoljiv, obe stranki bi imeli veselje in uspeh bi jim bil v ponos. Zavarovala bi, kolikor bi bilo mogoče pravočasno nasade, še prej pa bi skušala v bližini bodočih nasadov nasaditi grmičevje, robidovje, maline, leščevje itd., ki srnjadi godi za prehrano. Pozimi bi morala v koših nositi hrano v bližino nasadov in obsekati veje jelk. Seveda je to naporno in tudi nekaj stane. Popolnoma napačno in nekulturno pa bi bilo, da bi zato, da bi varovali gozdni nasad, srnjad decimirali. Zato menim, da je gozdar, ki le preveč toži o škodi po srnjadi, nekoliko prekomoden ali pa svojega poklica pravilno ne pojmuje. Le skupen napor gozdarjev in lovcev rodi uspeh pri procvitu gozdarstva in lovstva. Skozi leta sem imel priložnost opazovati, da so bili le tam res obojestranski uspehi, kjer je bilo složno sodelovanje.

Zelo se strinjam s tov. B. K., ki je napisal prav lep članek v »Delu« 9. marca t. l. On je istega mnenja in prav lepo opisuje sodelovanje med gozdarji in lovci ter da je potrebno že predhodno preskrbeti divjad s hrano, preden napravi gozdar gozdni nasad. Gozdni nasad pa je treba seveda kolikor le mogoče zavarovati pred divjadjo. Če ima divjad v bližini zadosti hrane, ne bo silila v nasad.

Se na nekaj bi rad naše lovce opozoril. Zakaj slišimo vedno več glasov, da ima naša srnjad čedalje slabše rogovje, in da je slabša v mesu. Mislim, da je danes lov na srnjad pri nas ne-



Foto R. Cenčič

pravilen. Srnjad lovimo samo na zalaz, v času prska na klic in v jesenskem času morebiti še z lokalnim pritiskanjem. Srnjad je v naših revirjih postala preveč domača. Sem član dveh družin, nižinskega in hribskega lovišča, pa stalno opazujem, da se srnjad pri pogonih prestavlja samo iz enega jarka v drugega ali na polju iz ene remize v drugo, pogosto pa še to ne. Če se pa le zgodi, da poženo goniči srne, se takoj zasliši: »fuj, srna!«. S tem hočejo lovci odvaditi goniče, da ne bi gonili srn. Posledica tega je, da je mlada srnjad preveč stacionirana in se zavoljo tega tudi medsebojno plodi. Vsako krvno sorodstvo pa ima težke posledice na naraščaju. Živali postopoma degenerirajo, nastopa tako imenovana filogenetska degeneracija: živali postanejo telesno šibkejše, trofeje slabe. Ta naravni proces z vso gotovostjo opazamo pri naši srnjadi. Ko sem bil še mlad lovec, so takratni psi gonili srne ves dan, celo v sosednje revirje, tako da marsikaterega psa nismo videli po ves dan. Od takega psa seveda nismo imeli dosti koristi, eno pa je bilo: srnjad se je takrat vsaj

enkrat na leto temeljito premešala in je bila močnejša v mesu in lepših trofej kot je današnja. Tudi ni bila srnjad toliko vajena ljudi kot je danes. Svoje dni je redko kdo šel v juniju na zalaz ali pa v avgustu na klic. To so bili le redki lovci. Glavni lov je bil v jeseni na brakadah in vsak teren je bil mogoče samo enkrat prelovljen. Mnenja sem, da bi bilo za dvig srnjadi zelo koristno zopet uvesti brakade na srnjad in jih streljati s kroglo; seveda samo v hribovitem terenu. Pri tem se nekateri boje nesreč; mislim pa, da ne bi bilo tako hudo, če bi bili lovci malo bolj oprezni, kot so sedaj.

Dodal bi še nekaj besed o spolnem razmerju, ker se mi zdi, da vlada v tem pogledu med mnogimi našimi lovci napačno mnenje. Pogostokrat slišimo, da je za srnjad najboljše spolno razmerje 1:1 ali kvečjemu 1:2 in da tako spolno razmerje ugodno vpliva na telesno konstitucijo in na trofeje. To mnenje so naši lovci pobrali, kot se mi zdi iz nemške literature. Menim pa, da je to mnenje napačno. Srnjak, jelen kakor tudi gams je vsaj za časa prska poligamist, to je, v času prska zaskoči več samic. Zelo malo je verjetno, da bi srnjak v revirjih, kjer je več srn ali jelen, kjer je več košut v vsej dobi paritve zaskočil le eno samico. Iz prakse vemo, da zaskoči po tri ali še več. To opažamo ne samo pri srnjaku temveč tudi pri jelenu in gamsu. Prepričan sem, da spolno razmerje ne vpliva kvarno na kvaliteto telesne teže in trofeje. Seveda drugo je vprašanje, koliko je najprimernejše število srnjadi na 100 ha. To odvisi v glavnem od bonitete lovišča. Iz lovskega stališča je seveda ugodneje, da je razmerje srnjadi 1:1 ali 1:2, kajti pri takem razmerju, kjer ima srnjak na voljo malo srn, se bo bolje odzval na klic. Dovolim si nekaj pripomb k članku ing. M. Šušteršiča v 1. številki Lovca 1961. v katerem podaja mnenje doc. dr. W. Rieckeja iz Wild und Hund 1961, »Nekaj o gojitvi srnjadi«. Strinjam se s piscem, da ima prehrana in vremenske razmere odločilen pomen na kvaliteto rogovja pri srnjadi. Tudi se strinjam glede mnenja o gostoti srnjadi na 100 ha. Ne strinjam pa se z mnenjem, da je najboljše spolno razmerje 1:1 češ, da se pri drugačnem razmerju vrše srditi boji med srnjaki glede prostora in zaradi bojev v prsku. Boji v prsku se vrše na splošno tam, kjer je premalo srn, ker je to biološko in fiziološko. Take boje opažamo redno v naravi navadno tam, kjer je premalo samic. In to je tudi pri ljudeh. Izjeme so samo tam, kjer je kaka samica izredno mikavna. Podobno opažamo tudi pri jelenjadi in gamsih, da ima samec okrog sebe navadno po več košut oziroma koz. Mnenja sem torej, da je glavno pri problemu gojitve srnjadi in jelenjadi to, da ji preskrbimo v pravem času, to je pozimi, zadosti take hrane, ki je primerna za njih pravičen telesni razvoj ter da jo obvarujemo pred krvnim sorodstvom.

Nazadnje bi dodal še nekaj pripomb k članku Fr. Eržena, ki je izšel v Lovcu 1961-12 in v katerem govori o gojitvi srnjadi. V tem članku trdi tov. Eržen, da nima srnjak, ki se je v času prska preveč spolno udejstvoval, drugo leto dobre trofeje. Ugibam, kako je pisec prišel na to misel. Vsaka žival, moškega ali ženskega spola, ima spolne žleze z notranjo sekrecijo, ki delujejo skozi vse življenje. Vpliv spolnih žlez opažamo že pri zelo majhnih otrocih in je razlika opazna že zelo zgodaj, tako v obnašanju in v izražanju misli. Že v nežni mladosti se fantje navdušujejo za konje, puške itd., medtem ko se punčke že zgodaj zanimajo bolj za ženska opravila, igre s punčkami, kuhanje itd. Notranja sekrecija spolnih žlez se pri živalih posebno odraža v času paritve. Izraža se v raznih ciklusih paritve, ki so dedni za vsako žival posebej. Tako nastopa čas paritve pri srnjaku konec julija ali v začetku avgusta, pri jelenjadi septembra-oktobra in pri gamsih novembra. In to samo enkrat v letu.

Čas paritve in trajanje paritve sta dedna. Nekatere živali pa imajo ciklus paritve večkrat v letu n. pr. zajci. Dogodi se sicer, da opažamo pri nekateri srni, še pogosteje pri košuti, da nastopi pojatev kasneje ali pa da traja izredno dolgo. V teh primerih opažamo tudi jelenje rukanje celo meseca novembra ali decembra. To pa je bolezenski pojav in lovci stremijo za tem, da tako košuto čimprej odstrele. Po končani pojatvi funkcije spolnih žlez sicer močno zamro, vendar nikoli popolnoma. Le v starosti opažamo včasih, da se pri ženskem spolu pojavijo moški znaki, n. pr. pri ženskah porast dlak na obrazu ali da prično stare kokoši peti. To pa je seveda zaradi tega, ker se spolni organi razvijejo iz praledvic, iz katerih se razvijejo ledvice in spolni organi, bodisi moški, bodisi ženski. Ker v starosti pojenjajo funkcije spolnih žlez, se lahko pojavijo pri ženskah v večji meri moški spolni znaki in obratno. Ako pa funkcija spolnih žlez popolnoma prestane, tedaj se kmalu pojavijo spremembe v organizmu, kot n. pr. pri evnuhih, ki dobijo ženski glas itd. Erženova trditev, da dobi srnjak po močnem spolnem udejstvanju naslednje leto slabo rogovje, po mojem mnenju ne drži.

Ravno tako trdi pisec v svojem članku, da je vzrok odpada rogovja pri srnjaku in jelenu ta, ker prične primanjkovati tem živalim vitamina D češ, da je v tem času premalo sonca in preveč meglenegega vremena. Ta trditev sloni na napačni podlagi. Rast rogovja je pri srnjaku in jelenu dedna, je torej odvisna od njegovih genov, ki odločajo, kdaj bo pričelo rasti in kako se bo razvijalo rogovje. Ravno tako je deden tudi odpad rogovja. Rogovje, ki raste in je še kosmato, zraste iz nastavka čelne kosti in je tkivo rogovja v mladem stadiju podobno kostnemu tkivu, se pravi, da so trde substance roga pri-

bližno iz tistih anorganskih soli in da je tudi mozeg roga podoben kostnemu mozgu. Ko pa srnjak ali jelen rogovje očisti, se prične struktura rogovja počasi spreminjati. Rogovina postaja vse bolj kompaktna, mozga roga je vedno manj in prekrvavitev rogovine in mozga je venomer slabša. Rogovje postaja počasi nekaj tujek, ki se ga hoče organizem polagoma znebiti. Že kmalu po srnjakovem prsku opažamo, da so se pojavile na meji čelnega kostnega nastavka specialne celice, osteoklasti imenovane, ki imajo sposobnost razkrajati kostno oziroma roženo

tkivo. Če ustrelimo srnjaka konec oktobra, vidimo, da se je pojavil na meji med kostnim čelnim nastavkom in med rogom cirkumferenten (sklenjen vodoravno potekajoč) žleb, ki se vedno bolj pogloblja ter končno povzroči, da rog odpade. Nastane rana, ki pa se kmalu zaraste. Vitamin D ima vpliv samo na rast mladih kosti, na že doraščeno kost pa ne.

V tem članku sem podal nekaj svojih misli z željo, da bi sprožil v »Lovcu« čim živahnješo debato, da bi tudi drugi lovci dobili pobudo in izrazili svoja mnenja in izkušnje.

Lovci in — ptice pevke

France Cvenkel

»Hotel bi, da čim več pažnje posvečate gojitvi divjadi. Pa ne samo lovni divjadi, marveč prav tako, kadar gre za plemenite ptice pevke in druge vrste ptic, ki so koristne za poljedelstvo in sadjarstvo in ki so okras naših gozdov, parkov in vrtov. Toda tu nam delajo mnogo škode zračne puške in flobertovke, s katerimi brezvestna mladina in često tudi odrasli uničujejo te ptice in druge, ki žive ob človeku in ki mu toliko koristijo. Te je treba povsod zaščititi, čimprej tem bolje. Ni pa važna zgolj njihova korist. Niti ni vse v tem, da poslušamo njihove lepe pesmi. Glavno je morda prav to, da se v odnosu do koristnih ptic in narave sploh zrcali kultura človeka, kultura ljudstva. Potrebno je, da posvetite svojo pozornost tudi temu ter da najdete tudi način za zaščito plemenitih, nelovnih ptic, ki so sicer z zakonom že zaščitene...«, je tovariš Tito v začetku junija 1959 poudaril predstavnikom lovstva Jugoslavije, ki jih je povabil na razgovor v Dobanovački zabran.

Ljubitelji narave med njimi tudi lovci, vedno pogosteje postavljajo vprašanje zaščite in varstva koristnih ptic pevkv. Njihovo število namreč vznemirljivo pada. O tem prihajajo poročila iz več naših krajev. V Prekmurju so n. pr. v zadnjih 30 letih nekatere vrste ptic povsem izginile, število nekaterih pa je padlo tudi izpod 50, 40 in celo 20 % nekdanjega staleža. Drugod po svetu je v tem pogledu še slabše. »Schutz dem Walde«, glasilo avstrijske Zveze za varstvo gozdov z dne 10. II. 1960 piše pod naslovom »Katastrofalno nazadovanje števila ptic pevkv« sledeče: Po poročilu Skupnosti za varstvo nemških gozdov (Schutzgemeinschaft Deutscher Wald) je stalež koristnih ptic pevkv v Nemčiji padel v zadnjih 60 letih za nič manj kot 90 %. Nasproti številu ptic pevkv v letu 1900 je torej v Nemčiji samo še desetina ptic, ki so odločilnega pomena v biološki borbi proti raznim gozdnim in poljskim škodljivcem. Samo en par sinic s petimi mladiči uniči namreč letno 50 milijonov jajčec raznih škodljivcev. V nadaljevanju daje navedeno glasilo navodila, kaj je potrebno storiti za varstvo koristnih ptic. Posebno priporoča name-

ščanje valilnic za ptice duplarice, med katerimi so sinice najkoristnejše.

Ni torej čudno, če Nemčija, Francija, Švedska, Belgija in druge zahodne države uvažajo ptice pevke. Samo podjetje »Ribnik« na Jesenicah jih je leta 1955 izvozilo iz naše države v navedene dežele 19 000. Javnost se mora še spominjati, saj je o tem poročalo dnevno časopisje, da je s tem izvoznikom prišlo zaradi tega do pravcate afere, ki se je med drugim končala tudi s prepovedjo izvoza ptic pevkv.

Koristne ptice pevke so prav tako kot divjad splošno ljudsko premoženje, ki smo ga dolžni varovati. To je naša kulturna in gospodarska dolžnost.

V Ljubljani je bilo 26. aprila 1959 ustanovljeno Društvo za varstvo ptic Slovenije. Pri tem je sodelovala tudi Lovska zveza Slovenije. Na zadnjem zasedanju plenuma Lovske zveze Slovenije je bila temu društvu podeljena tudi večja finančna pomoč. V okviru tega društva je bilo v Sloveniji ustanovljenih že tudi nekaj krajevnih društev, ki naj bi bila predvsem strokovni svetovalec svojim članom pa tudi vsem drugim, ki imajo ptice radi. Kot del proste narave so krilati pevci še posebno blizu lovcu, ki naj bi bil za njihovo varstvo še posebej zadolžen.

Po 10. čl. Zakona o lovu so koristne ptice pevke in druge za kmetijstvo in gozdarstvo koristne živali zaščitene. Zakon pa je toliko pomanjkljiv, da med kazenskimi določbami 50. člena ni sankcij za kršilce te določbe. Omenjeni 10. člen tudi navaja, da državni sekretar za gospodarstvo oziroma sedaj sekretar za kmetijstvo in gozdarstvo določi, katere koristne ptice oziroma živali je prepovedano uničevati. Lovska zveza Slovenije je 1956 predložila pristojnemu sekretariatu seznam sesalcev in ptic, ki naj bi bili povsem zaščiteni. Po tem predlogu, ki je bil predhodno pregledan in odobren od Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije, Fakul-



Foto M. M.

tete FAGV, Uprave za gozdarstvo LRS, Kmetijskega inštituta, Zavoda za spomeniško varstvo ter Ornitološkega zavoda, naj bi uživali popolno zaščito od sesalcev, ki niso divjad, jež, krt, netopir in rovice (razen hišne) ter vse ptice, ki jih ne štejemo med divjad, razen vrabcev, vrane, srake, šoje, lešnikarja in velikega srakoperja. Po tem seznamu so dalje zaščitene tudi vse sove. Zaščitene so seveda tudi brinovke in škorci. Po tem predlogu naj bi bile zaščitene torej iste vrste ptic, ki so bile zaščitene v LR Sloveniji z Zakonom o lovu od 13. V. 1949. oziroma z Odločbo o zaščiti živali, ki so koristne za kmetijstvo in gozdarstvo od 3. VIII. 1950. Sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo se je s tem predlogom v celoti strinjal in bi ga tudi potrdil, če bi mogel predpisati še sankcije za kršilce te odredbe. Ker pa je zanje pristojna le Ljudska skupščina, je predlog ostal še v predalu in čaka na novi lovski zakon.

Praktično se naši lovci po tem sklepu oziroma predlogu že zdavnaj ravnajo. Le redki sprašujejo, češ zakaj naj bi bila zaščiten tudi škorec in brinovka. V vinorodnih krajih so škorci v času zoritve grozdja res malce nadležni in škodljivi. Toda škodo in korist je treba položiti na tehtnico objektivne presoje. Na grozdju in češnjah škorci napravijo škodo kvečjemu tri mesece na leto. S čim pa se hranijo v ostali dobi? Škorec je prvenstveno žužkojeda ptica in so mu češnje in grozdje le priboljšek. Dr. F. Scherdtfeger v svoji knjigi »Die Waldkrankheiten«, izdani prvič 1944. in kasneje še ponatisnjeni, škorca uvršča med izredno koristne ptice. Dokazuje, da en škorec dnevno uniči 15 do 23 gramov škodljivih žuželk, letno okoli 7 kg, kar pomeni premagane milijonske armade škodljivcev. Streljanje škorcev torej ne bi bilo utemeljeno. Kadar se zberejo v jate in so prenadležni,

se jih da pregnati tudi na druge načine. Poleg tega so pa škorci selivci, ki letе v severno Afriko preko Italije, kjer poskrbe, da se njihove jate vračajo v naše kraje dovolj zdecimirane. »Slovenski poročevalec« 21. marca 1958 poroča, da so v Italiji samo v tem letu izdali 800 000 dovoljenj za lovljenje ptic pevk.

Glede brinovke pa imamo opravka še s časom, ko je pri nas veljala za lovno ptico. Brinovka ne gnezdi v naših krajih; njena domovina so severne pokrajine. Sedaj je tamkaj v glavnem zaščiten. Ne bi bilo torej lovsko, če bi naši lovci streljali nanje. Končno pa je tudi brinovka koristna ptica, saj se ne hrani le z različnim gozdnim jagodičjem, ampak uniči tudi mnogo žuželk, polžev in črvov. Brinovka spada v družino drozgov, ki so si med seboj zelo podobni, tako da bi z brinovkami vred padel tudi marsikak cikovt, carar in komatar.

Vzrok za upadanje staleža ptic pevk so predvsem agrokemična sredstva na bazi arzena in fosforja, pomanjkanje gnezdišč za ptice duplarice, zime s hitrimi temperaturnimi spremembami kakor tudi zračne puške in flobertovke v rokah nevezgojenih otrok pa tudi odraslih.

Posebno pri zlorabljanju teh pušk bi lovci lahko marsikaj preprečili. To je tudi naša lovska dolžnost! O tem govore namreč sklepi občnih zborov Glavne lovske zveze Jugoslavije iz leta 1957, 1958 in 1959, češ da so lovske organizacije dolžne preko prosvetnih ustanov, mladinskih, strelskih in drugih organizacij vplivati na mladino, da se prepreči uničevanje ptic pevk z zračnimi in malokalibrskimi puškami. Kolikor pa seveda lepa beseda ne bi zalegla, se pa končno lahko poslužimo 34. člena Zakona o lovu. Po tem členu je namreč pohajanje po lovišču z lovniimi pripravami, med katere upravičeno lahko štejemo tudi zračne puške, prepovedano vsako-

mur, kdor za to nima dovoljenja. Lovski čuvaj sme takemu lovno pripravo odvzeti. Sicer so pa lovski čuvaji pa 7. členu Pravilnika o lovskih čuvajih dolžni prijaviti pristojnim organom tudi vsako uničevanje zaščiteneh nelovnih živali. Pri vsem tem pa zračna puška niti ni lovska puška in lov z njo torej ni dovoljen. Ta puška je namenjena v prvi vrsti za sobno streljanje v tarčo, ne pa za lov na ptice. Vprašanje flobertovke je v Sloveniji zadovoljivo rešeno. Od maja 1959. dalje ni več možno imeti floberta z risano cevjo brez orožnega lista.

Zaščita in varstvo ptic zajema še marsikaj.

Predvsem je izredno aktualen a kočljiv problem uporaba agrokemijskih sredstev. Glavna Lovska zveza Jugoslavije je po sklepu svoje skupščine zadolžena, da dela na tem, da bi se promet, izdelava, uvoz in uporaba teh sredstev regulirala tako, da tudi divjad in z njo vred seveda tudi ptice pevke ne bi bile prizadete. Nekaj skromnih uspehov s tem v zvezi je bilo tudi že doseženih.

Pomemben vzrok za upadanje duplaric je pa tudi pomanjkanje naravnih dupel. Te je

treba nadomeščati z umetnimi valilnicami. Društvo za varstvo ptic je preko Sveta za šolstvo LRS razposlalo vsem šolam v Sloveniji načrte valilnic bavarskega tipa. Načrti za domače tipe valilnic pa so tudi v 6. številki Lovca 1958-59 na 176. strani. Izdelovanje valilnic naj bi bila predvsem naloga naravoslovnih kot tudi tehničnih pionirskih krožkov. Lovska zveza Slovenije je lansko leto razposlala vsem lovskim družinam okrožnico, v kateri apelira na sodelovanje lovskih družin s temi krožki in šolami ter naroča, naj imajo lovske družine sodelovanje z njimi za svojo stalno nalogo. Mladina naj v lovcu spozna človeka, ki varuje in goji divjad, ki ljubi tudi ptice pevke in naravo sploh. Seveda pa naj se otrokom tudi pojasni nujnost lovske pravičnega odstrela. Tu je torišče vzgoje naših najmlajših, našega lovskega podmladka! Razgledani lovci lahko tudi marsikaj doprineso k poglobitvi in razširitvi naravoslovnega znanja otrok. Iz vrst pionirjev, ki bodo z ljubeznijo izdelovali, nameščali in oskrbovali valilnice ter krmilnice za ptice pevke bodo izšli tudi dobri bodoči lovci, lovci gojitelji v pravem pomenu besede.

SOS! Naša srnjad je bolna!

Peter Dobrila

V članku »Lovec« 1960/10 pod naslovom »Naša srnjad je bolna«, ugotavlja ing. Mirko Sušteršič, da na članek pod enakim naslovom v Lovcu 1960/6, ni bilo odziva ne od strani lovcov in ne od strani strokovnih znanstvenih ustanov. Lovci, pravi pisec, niso poročali, če so še kje in v kakem obsegu opazili podobne pojave in zato se znanstvene ustanove niso dalje ukvarjale s to zadevo. Iz tega bi sklepal, da je bolezen zajela le majhen predel, da je med tem zamrla in da nadalje ni omembe in raziskave vredna. Morda je tako in gotovo bi zaželel, da je tako. Spričo pojave boleznih pa vendarle ne bi smelo biti tako.«

Glede na porazen molk, ki vlada po objavi obeh člankov »Naša srnjad je bolna« sklepam, da njihova vsebina ni prodrla v živo niti pri onih upravljalcih lovišč, kjer je bil pljučni zajedavec zanesljivo ugotovljen že pred nekaj leti. V nekaterih loviščih so morda na ožjem sestanku ali družinskem posvetu bežno omenili med drugim tudi parazita, ki napada našo srnjad in pri tem »ugotovili«, v našem lovišču tovrstne boleznih ni, naša srnjad je zdrava! Razprava o tej bolezni je bila s tem končana, življenje v loviščih pa je teklo po starem tiru dalje, češ, nas se prav nič ne tiče, če pri sosedu bajta gori ali če v sosednji vasi razsaja epidemija kužne bolezni!

Tovariši lovci, bolezen je resnično tu! Ne bodimo tako brezbržni! Spomnimo se na pogin

divjih kuncev v Franciji! Krivca, ki ubija našo srnjad poznamo, zato ne mislim šele odpirati vprašanja ali je naša srnjad zdrava ali bolna. V naslednjih vrsticah bom le še enkrat poskušal pretrgati kopreno, ki zastira pogled v lovišča, kjer se naša najlepša divjad brezupno bori za življenje s svojim smrtnim sovražnikom — pljučnim zajedavcem. Naj mi bo dovoljeno navesti nekaj prizorov te drame iz našega lovišča:

V avgustu 1960 smo na polhograjski Grmadi uplenili dva srnjaka, ki sicer še nista kazala znakov pljučne bolezni, pri natančnem pregledu pa smo ugotovili, da so pljuča obeh srnjakov v začetnem stanju okuženja po zajedavcu. Ta primer nam služi kot dokaz, da se ta parazit naglo širi in da napada našo srnjad tudi v višjih legaš lovišč. Pri tem poudarjam, da Grmada meji na tri sosednja lovišča in da se srnjad prav tu nenehno seli iz lovišča v lovišče. Popolnoma odveč je dvomiti, da se s srnjadjo seli tudi pljučni zajedavec.

Pred kratkim so slučajno našli v lovišču Brdo in Horjul po dve mrtvi srni že v razpadajočem stanju. Vzroka za pogin štirih srn samo zato niso našli, ker ga glede na stanje najdenih kadavrov ni bilo mogoče ugotoviti. Verjetno pa je, da so vsi štirje kosi srnjadi padli in ne kot edine žrtve pljučnega zajedavca.

Jeseni preteklega leta je naš družinski lovski čuvaj naletel na svojem obhodu po lovišču

na mršavo, težko sopečo bolno srno, ki je brezbrizno ležala tik ob gozdnem kolovozu in ni pobegnila niti tedaj, ko se ji je približal tako, da jo je lahko prijel. Dvignil jo je z namenom, da bi ji na kak način pomagal; pri tem pa je žival od silnih bolečin bolestno zavekala. Čuvaj je bolno srno odložil, z vbodom v tilnik pa jo je rešil nadaljnjega trpljenja. Ob pregledu srnjinih notranjih organov je čuvaj ugotovil, da bi morda le nekaj ur kasneje sama poginila, kajti njena pljuča so bila popolnoma uničena po pljučnem zajedavcu.

30. oktobra 1960 je družinski lovski čuvaj odstrelil srno, katere pljuča so bila napadena od pljučnega zajedavca. Istega dne je pred očmi vaščanov poginila pri kozolcu pod vasjo Babna gora srna, bolna na pljučih.

Ob pogonu na divje prašiče v grapah pod Katarino, nekaj sto metrov od sosednjega lovišča Šentvid, je neki član naše lovske družine na svojem stojišču z golo roko ujel srnjačkamladiča, ki je imel zlomljeno nogo. Pri raztelesenju srnjačka pa se je ugotovilo, da so bila pljuča te živalce, ki bi letos doživela prvo pomlad, že okužena po pljučnem zajedavcu. Ta primer nam lahko služi kot dokaz, da pljučni parazit ne izbira svojih žrtev!

Že pred nekaj leti je bil odstreljen ali je poginil pod Krimom marsikateri kos srnjadi, napaden od pljučnega zajedavca. Takrat še nihče ni slutil, da je ta parazit tako nevaren, da se tako naglo širi in utegne iztrebiti našo srnjad.

Sedaj ko smo že pod Krimom, oglejmo si še zemljiško kulturo barjanskih površin, zlasti onih, ki so označene kot poplavno ozemlje in so zato nerodovitne. Opazili bomo, da na njih bujno uspeva zloglasna preslica in drugo ničvredno barjansko rastlinje. Pri tem ne izključujem možnosti, da se prav v takih barjanskih predelih pljučni zajedavec dobro počuti.

Miza za prehrano izbirčne srnjadi je v krimskem pogorju skopo obložena, zato je srnjad in druga divjad primorana vse leto iskati hrano na Barju. Pri tem pa zaide nehote tudi v predele z nerodovitnimi površinami, kjer hlastne tu in tam po bilki, ki je morda že okužena z zarodkom pljučnega zajedavca. Srnjad pa se ne ustavi, gre za hrano dalje na vse strani, tudi v sosednja lovišča, v sebi pa nosi zalego svojega uničevalca in jo trosi dalje med zdravo srnjad.

V lovišču Dobrunje, ki meji na barjansko lovišče Rakovnik, so našli v preteklem letu osem kosov srnjadi, ki je poginila — po ugotovitvi veterinarja — zaradi črevesnega zajedavca. Ker pa je znano, da potuje zarodek pljučnega zajedavca s krmo v prebavne organe, od tu skozi črevesne stene v vene in po njih v srce ter od tod dalje v pljuča, ni izključena možnost, da gre tudi v tem primeru za pljučnega zajedavca.



Foto R. Cenčić

Pred drugo svetovno vojno je tu ali tam zbolel kak kos srnjadi zaradi nosnega obada ali driske, o pljučnem zajedavcu, ki danes že množično ubija našo srnjad, pa ni bilo nikdar govora. Iz tega bi se dalo sklepati, da je bil ta nevarni parazit od nekod prinešen v naša lovišča in da je prav srnjad, ki postaja zaradi pomehkužbe čedalje manj odporna, tista divjad, ki jo ta parazit napada in z lahkoto uničuje.

Živinorejci v Veliki Britaniji se že več let bore proti pljučnemu zajedavcu — *DICTYOCAULUS-viviparus*, — ki množično pokončuje njihovo govejo živino. Gospodarska škoda, ki nastaja zaradi pogina ali zasilnega zakola okužene živine in stroškov, ki jih terja borba za zatiranje tega škodljivca, presega več milijonov funtov letno. Pri tem se mi nehote vsiljuje pomislek, ali ni morda parazit, ki napada našo srnjad, identičen z onim, ki napada govejo ži-

vino v Angliji. Ali smo ga morda z morebitnim uvozom okužene plemenske goveje živine ali pa drugače zanesli tudi k nam?

Pljučni zajedavec deluje nemoteno, vztrajno in zanesljivo na širokem področju in zato bi si ne upal trditi, da je njegovo uničujoče delovanje lokalnega značaja. Še večjo napako pa bi napravil, če bi trdil, da je ta bolezenski pojav zamrl in da naši srnjadi ni več nevaren.

Ker ne dvomim v resničnost svojih trditev menim, da je prav zadnji čas, da posežejo v borbo proti temu bolezenskemu pojavu lovci,

Veterinarski znanstveni zavod ter naša ljudska oblast. Da bi ugotovili obseg bolezenskega področja je nujno, da pričnemo z odstrelom bolezensko sumljivih kosov srnjadi v študijske namene in to predvsem v loviščih pod Krimom ter v onih, ki meje posredno ali neposredno na Ljubljansko barje. Prav pa bi bilo, če bi Veterinarski znanstveni zavod LRS objavil v Lovcu dobre fotoposnetke ali risbe pljuč, napadenih po pljučnem zajedavcu s primernim opisom začetnega razvojnega in končnega stanja okužbe oziroma obolezlosti.

Umetna reja fazanov v lovišču

(Iz razprave dr. ing. Radivoja Jovetića, Skopje)

Za naseljevanje fazanov je preizkušenih več načinov in sicer:

a) nabava nekaj družin fazanov, ki jih spustimo v lovišče,

b) nabava jajc, valjenje in odgoj kebkov ter spuščanje v lovišče,

c) nabava že odraslih piščancev in spuščanje v lovišče,

d) nabava odraslih fazanov, pridobivanje jajc, valjenje in odgoj kebkov in spuščanje v prostost.

Tukaj se bomo bavili zgolj z zadnjim načinom vzgoje, ker po naših skušnjah daje najboljše uspehe.

1. Izbira terena

Odrasel fazan zdrži velik mraz pod pogojem, da je dobro hranjen. V tem pogledu je mnogo bolj odporen kakor jerebica, ki ji v hudem mrazu rade ozebejo noge. Za fazana je gozd nepogrešljiv, ker mu od srede jeseni pa do srede pomladi nudi poleg zavetja tudi hrano. Vendar mora gozd imeti zadostno podrast, pritalnega rastja. Najustreznejši so gozdovi na poplavnih zemljiščih ob rekah s hrastom, brestom, jesenom, topoli in vrbami ter z vsemi vrstami jagodičastega grmovja (bezeg, dren, šipek in pod. ter robida, ovijalke, zelišča, trave) in z mehkiimi tlemi.

Poleg gozda so pa potrebna večja polja z različnimi poljskimi kulturami. Iz teh nekaj podatkov sledi, da je za gojitev fazanov potrebno polje, ki ga prepleta gozd z deležem vsaj 10 do 15 % površine lovišča in nižina. Hribski tereni niso za fazana. Tam rastje ni tako raznovrstno in bujno in ne nudi zadostne prehrane, kakor tudi ne nižje živalstvo, ki je za fazana nepogrešljivo.

Napačno je mišljenje, da so mladi fazani, izleženi v naravi zelo občutljivi za nekatere podnebne pojave zlasti za vlago in toploto. Je pa

velika razlika med umetno vzrejenim pomladkom in med mladiči izleženimi v naravi. Pod domačo kokljo traja n. pr. izleganje kebkov do dva dneva, v naravi pa komaj nekaj ur in še manj. Tem večjo pozornost moramo posvečati napravi gnezda, da ima čim bolj enake pogoje kakor naravno gnezdo glede vlage, toplote itd. Voda je za fazane neobhodno potrebna.

2. Razmerje spolov

Pri umetni reji fazanov se jemlje razmerje spolov 1 : 4 do 1 : 6, v nekaterih primerih tudi 1 : 3. Naše raziskave so pokazale, da tako razmerje podražuje rejo in hkrati negativno vpliva na nesnost fazank. V voljeri samec lahko oplodi mnogo več samic. Toda nujno je, da v ta namen spremenimo življenjske pogoje tako povečane fazanje družine. Po naših dosedanjih skušnjah in ob spremenjenem načinu gradbe voljere, priporočamo razmerje 1 : 12. Tudi z večjim razmerjem do 20 samic, smo dobili že zadovoljiv odstotek oplojenih jajc. Seveda je treba imeti za vsako voljero rezervnega samca.

Povečano razmerje spolov pa zahteva tudi povečanje voljere. Pri razmerju spolov 1 : 12 mora biti voljera pravokotnik 26×10 metrov, kar omogoča fazanom veliko prostost v gibanju in kar vsestransko dobro vpliva na rejo. Obe čelni strani morata imeti vrata, da se pri opravih v voljeri fazani lahko umaknejo na drugo stran. Da se fazani ne plaše ljudi, ki prihajajo v bližino voljer je dobro, da ob ograji zasadimo ustrezne vrste plezalk in ovijalk.

3. Način prehrane

a) Prehrana matičnih živali v voljeri

Prehrana je eden primarnih činiteljev, ki vplivajo na količino znesenih jajc po eni fazanki. Ugotovili smo, da enolična hrana (koruza) močno zmanjšuje nesnost, ki more upasti tudi na 5

do 6 jajc na fazanko. Nasprotno smo z raznovrstno rastlinsko in živalsko hrano dosegli nesnost ene fazanke do 50 jajc in tudi več. Zato naj zrnata hrana sestoji iz čimveč vrst raznih žitaric (koruza, ječmen, oves, pšenica, rž ipd.). Razen tega je treba dodajati čim več sveže (zeleno) rastlinske hrane (mlada detelja, listje živinske pese, špinača ipd.), dokler je. V ostalem letnem času pa živinsko peso, topinambur in drugo. Končno na nesnost ugodno vpliva živalska hrana, ki jo lahko dajemo surovo ali kuhano. Če smo ugotovili, da živalska hrana ni okužena, jo lahko nudimo surovo, sicer jo je treba obvezno kuhati. Znano je, da fazan kakor domača kokoš žre vse, tudi mrhovino. Zato se živalska hrana ravna po krajevnih možnostih. Predvsem so dobra prekuhana jetra. Sicer pa je dobro meso vsake živali, če ni pokvarjeno. Mast je treba obvezno odstraniti. Na enega fazana priporočamo 50 gramov mešane zrnate hrane, 20 do 30 gramov živalske hrane, zelene rastlinske hrane pa toliko, kolikor jo fazani pojedjo. Mimo tega mora biti v voljeri vedno sveža voda (menjati najmanj dvakrat dnevno) in dovolj peska.

b) Prehrana in vzgoja mladih fazanov

Omenili smo, da so osnovna hrana mladih fazanov razne drobne žuželke in njih ličinke v naravi, na polju. Zato smo odgojne gajbe povečali na 100 × 80 cm. S tem smo zmanjšali odstotek pohojenih kebkov, hkrati smo pa mogli pod eno kokljo djati do 25 kebkov s tem, da smo brez znatne škode združili po dve legli. To je zmanjšalo stroške. Običajne predprostore, dvorišča pred gajbami smo opustili in kebkji so se že drugi dan prosto gibali okoli gajb. Po treh, štirih dneh smo puščali tudi kokljo na prosto, navezano na kakih 10 metrov dolgo vrstico. Na ta način so se kebkji že od rane mladosti navajali na življenje v naravi, ko jim je koklja z brskanjem iskala hrano in zraven opozarjala na vsako nevarnost. Ko so bili kebkji stari okoli 15 dni, smo odvzeli koklje, ki se niso izkazale kot dobre matere, kebkke enake starosti pa dodelili kokljam, ki smo jih odbrali, da ostanejo z mladiči do odhoda teh v naravo. Od tod dalje kokelj nismo več privezovali in pustili, da so prosto vodile fazančke po travniku za odgojo in okolici. Pri njihovi starosti 40 do 50 dni smo odvzeli večino kokelj in pustili le po dve na 80 do 100 piščet. Ko so bili fazančki stari 70 do 80 dni smo odvzeli vse koklje in prenehali s prehrano, če po 2, 3 dneh niso več prihajali na travnik za odgojo.

S skrbno izbiro kokelj in skrbnim krmljenjem kebkov smo dosegli, da so se ob času krmljenja vračala vsa legla na vzgojevalni travnik in potem odšla v bližnje gozdiče. Ves čas so legla skupaj s kokljo nočevala na nizkem drevju. Ob dežju so legla nočila v gajbah. Pri tem



Foto R. Cenčič

načinu vzgoje smo morali fazane stalno krmili. Ker pa nismo takoj imeli mravljinjih ličink (jajčec) smo jih 2 do 3 dni krmili s kuhanimi kokošjimi jajci in sicer z rumenjaki in beljaki v rezinah. Po treh dneh smo jim poleg jajc dajali drobno zrezana kuhana jetra in seseklano zeleno rastlinsko hrano. Po 8—10 dneh smo že dodajali kuhan riž. Po 10—15 dneh smo jim jajca odtegnili od te hrane in po 20 dneh že dajali zdrob raznih žitaric. Do starosti 10 dni smo jih dnevno krmili petkrat, potem do starosti 40 dni trikrat, zatem le dvakrat dnevno.

Pri tem načinu vzgoje in krmljenja dosežejo fazani pri starosti 60 dni približno polovično težo odraslega fazana. Da se telesno popolnoma razvijejo potrebujejo 5 do 6 mesecev.

4. Doseženi uspehi

Pri umetni reji fazanov za naseljevanje v lovišču, ni važno le število fazančkov, ki smo jih spustili v prostost temveč je važnejše njih število, ki v lovišču prezimi in v dobri kondiciji dočaka parjenja in razmnoževanja. V lovišču naj bodo na vsakih 100 fazanov 4 krmišča, na katere je dajati dnevno po 2 kilograma koruze v storžih ali ustrezno količino druge zrnate

hrane ter to menjati po tem, če so tla kopna, pokrita s snegom, zmrzla ali otajana.

Pri uporabi opisanega tipa voljer, spolnega razmerja 1 : 12 in naznačenega načina prehrane lahko pričakujemo povprečno nesnost fazank 30 jajc ali po voljeri 360 jajc. Zguba zaradi neplojenosti, ohladitve ali zdrobitve znaša 15 %. Tako iz ene voljere lahko pričakujemo 300 kebkov. Pod pogojem, da ne nastopijo kake izredne zgube (kužne bolezni) in ob pravilnem strokovnem vzgajanju, moremo računati, da doživi starost 60 do 70 dni, to je do časa, ko fazani preidejo na samostojno prehrano, okoli 250 mladi-

čev, torej z zgubo kakih 20 %. V prostosti, v lovišču so zgube do spomladi (marec) še znatno zvečajo, tako da končno v lovišču ostane le okoli 150 fazanov pri vsestransko ugodnih pogojih, sicer znatno manj.

Ker je spolno razmerje vzgojenih fazanov približno 1 : 1, je treba že v januarju in februarju ugotoviti v lovišču spolno razmerje in peteline reducirati na 1 : 4 ali 5 fazank. V naravi pa ne moremo na eno fazanko računati več kakor le po tri priploda. Uspehi so pa v veliki meri odvisni od terena v lovišču in vremenskih razmer.

M. Š.

Lov z vabili

Lenart Zupan

O tem, kako in kakšna vabila uporabljamo za posamezno divjad, ki jo hočemo zvabiti predse, je bilo v Lovcu že večkrat napisano. Zato za starejšega in izkušenega lovca to branje ne bo preveč zanimivo.

Toda spričo dejstva, da je zadnja leta vstopilo v zeleno bratovščino znatno število novih lovcev, se mi vsekakor zdi umestno in koristno, da ti novinci dobe vsaj glavne pojme o uporabi različnih vabil oziroma klicev. Da nihče ne pade učen z neba, naj si zapomnijo zlasti tisti zelenci, ki brez predhodnega pouka strašijo s klicanjem po lovišču, s čimer divjad po večini le preplaše, da postane previdna in se le slabo odziva večjemu klicanju.

Umevno je, da se povsem pravilnega vabljenja ne naučiš zgolj iz knjig. To znanje si pridobimo deloma v naravi ob poslušanju živalskih glasov, deloma pa od večjih lovcev. Seveda pa si smemo v lovišču ob živalskih glasovih uglasti svoj inštrument glede višine melodije in barve glasu, vse nadaljne vaje pa moramo imeti doma oziroma izven lovišča.

V naslednjem si oglejmo nekaj vabil, ki so običajna za klicanje jereba, srnjaka, jelena in lisice.

1. Klicanje jereba:

Klic oziroma glas jereba-samca je visok, tenak ter v kitici; proti koncu ton pada. Po zlogih in dolžini je približno takle: Tsi-tsi tsitseri-tsi-tsui. Pri starem petelinu je zadnji, včasih pa tudi prvi zlog nekoliko zategnjen. Star petelin zadnji, včasih tudi prvi zlog ponavlja.

Lovec, ki enkrat sliši ta srebrni glasek jereba, ga ne bo zlepa pozabil, saj je za uho tako prijeten. Precej se razlikuje glas kokoške, ki pa se razen spomladi bolj redko oglašja. Kokoška bolj šušlja, približno takole: tši-še-ši-tši-tši-tši. Jereb se včasih ob priletu ali odletu ali ob iznenadenju oglašja s: pli-pli-pli, ki je tudi svarilen

glas. Kadar je jezen in gre nad tekmeца nekako žvrglja. Če se lagodno sprehaja, se v ugodju pogovarja sam s seboj s prav tihimi mehki glasovi. Oglašja se pa še na več načinov, ki se ne dajo dobro opisati. Glas in napev (viža) se razlikujeta od osebkca do osebkca, in tudi vsak lovec kliče na svoj način.

Vsekakor pa je uspeh lova na jereba veliko odvisen od pravilne piščalke, predvsem v čistosti glasu in višini tonov. Dobre so piščalke iz nožnih kosti majhnega zajca ali manjše mačke, pa tudi iz vsakršne primerno velike votle kosti, tudi ptičje. Dobre so tudi piščalke izstružene iz roževine ali drugega primerne trdega materiala ali narejene iz tanke pločevine ali umetne mase. Važno je predvsem, da votlina (volumen) piščalke ustreza pravi višini in moči glasu. Najprimernejši premer votline je 4 do 4,5 mm. Pri tem naj omenim, da kosti od kun, zlasti manjših, zaradi pičle votline niso primerne, ker taka piščal dalje mnogo prešibak glas, s čimer spodbijam mnenje nekaterih lovcev o dobri uporabnosti take piščalke.*

S piščalko moramo pravilno posneti napev jereba tudi s spreminjanjem tona iz višjega na nižjega. To dosežemo s pritiskom prsta na spodnjo zarezo. Drug način je manj priročen, namreč, da prst zamenja spodnja ustnica. Tehniko tega načina klicanja je težko opisati. Najbolje je, če se lovec tega priuči pri vsestransko večšem jerebarju. Ta način klicanja ima to prednost, da ima lovec obe roki prosti, toda neprijetno je to, če piščalka tiči dalj časa v ustih, se rada zaslini in ustna votlina se izsuši.

Na prostor kjer mislimo klicati, moramo priti kolikor mogoče potih, kajti jereb izredno dobro sliši in ne bo prišel v bližino, če je čul

* Kostni normalno velikih kun dajo odlične piščalke. Navadno imajo povprečni jerebarji preglasne piščalke oziroma preglasno kličejo. Ur.

sumljiv šum. Zato je vsekakor potrebno, da z vabljenjem na prostoru počakamo nekaj minut, da se okolica zaradi našega pojava spet umiri.

Kličemo v presledkih po 1–2 minuti. Ako po preteku 20 minut ni odziva, poskusimo še s šušljo, to je z glasom samice. Zlasti kadar se nam jereb na samčev klic oglašja, ga pesem samice kaj rada omehča, da pride pred puško. To se rado zgodi proti koncu oktobra, ko samec išče parček. Šušlja je zelo preprost inštrument iz kosti ali bolje iz pločevine, okrogla ali oglata, s kako 2 mm globoko notranjo votlino. Količkaj iznajdljiv lovec si jo lahko brez truda naredi. (Glej Naš lov II. stran 185–186.) S šušljo lahko posnemamo tudi kreg oziroma čvrčanje in druge glasove ter ga včasih, ko vse drugo odpove, zva-bimo s tem v bližino. Ko se jereb na klic odzove, najsi bo da pride po tleh ali prileti, mora lovec preden ukryvi usodni prst, ugotoviti spol, ker je samica stalo zaščitena. To ni vedno lahko, zlasti ne v avgustu in v začetku septembra, ko povečini petelinček še nima črnega podbradka. Na klic pa pristaja najmanj 80 % le samcev.

2. Klic srnjaka.

Srnjad obeh spolov se oglašja na več načinov. V glavnem pride za lov v poštev trojno različno klicanje, to je pivkanje, javkanje in vekanje. S prska, ki se začinja v zadnji četrtini julija in se končuje okoli srede avgusta. Srnjak se prska ves ta čas, medtem ko je srna pojava le 2–3 dni. Pojava srna se oglašja s kratkim odrezanim glasom piv. Srna pivka, da s tem glasom privabi srnjaka, da jo oplodi. Navadno se srna ne vda takoj, marveč beži pred srnjakom čez drn in strn in se oglašja z dvoglasnim, precej močnim glasom pia. Šele, kadar je voljna, začne v majhnem krogu, navadno okrog drevesa svoj ženitovanjski ples za zaskok.

Za posnemanje srnjih glasov se poslužujemo raznih priprav. V glavnem uporabljamo umetno napravljene klice iz umetne mase, iz kovine, roževine ali iz lesa.* Največ uporabljajo lovci klic pivkanja, med tem, ko je posnemanje javkanja manj v navadi, čeprav je znano, da srnjak, ki se za piv ni zmenil, na pia kaj rad skoči. Seveda je včasih odziv pripisati temu klicu, ki je precej glasnejši in ga srnjak sliši na daljavo, kamor glas piv ne seže. Še manj je pri nas v navadi oponašanje vekanja. Tudi uspeh je zelo dvomljiv in povečini divjad le splašimo namesto privabimo.

Pa še na kratko o pravilnosti klicanja:

a) Pivkanje: V kratkih presledkih 10–15 sekund zapivkamo 3–4 krat, nato 1–3 minute presledka in zapivkamo ponovno kakor prej; ponavljamo kake pol ure.

b) Javkanje: Za javkanje zadostuje, če se tega glasu poslužimo, 3–5 krat s presledkom 3–5 minut.

* Najboljši in najcenejši je zelen list — kdor ga zna uporabljati. Ur.

c) Vekanje: Glas je podoben javkanju, toda mnogo glasnejši, začinja se z visokim presunljivo zateglim glasom in neha s kratkim globokim nekakim vzdihom. To je izraz smrtnega strahu srnjadi, če jo ujamejo roparice ali psi.

Sicer pa so glede vrste vabil in načina klicanja med lovci različna mnenja. Vsekakor pa je potrebno, da si vsak lovec ustvari za posamezne načine klicanja stalno melodijo, ki naj se je pri vabljenju drži.

Lovsko pravično je, da s klicanjem pričnemo šele v drugi polovici prska, ko so srne po večini že oplojene. Ako prezgodaj odstrelimo močne plemenjake, skvarimo s časom pleme. S tem škodujemo staležu srnjadi.

V veliki meri je uspeh klicanja dovisen od pravilnega staleža — spolnega razmerja srnjadi v lovišču. Če smo odstrelili pred prskom preveč srnjakov na zalazu, bo s klicanjem malo uspeha, ker ima srnjak dovolj srn na voljo in se za naše pivkanje ne bo menil.

3. Vabilo za jelena.

Lov na jelena z vabili je v glavnem uspešen za časa ruka. Takrat se jelen oglašja z rohnečim nizkim glasom. Rukajoči jelen dvigne glavo, položi rogovje po hrbtu in zarohni z mogočnim globokim glasom: o-o-oa-oa-oo.

Lovca mora pravilno posneti jelenov ruk, da zbudi v njem ljubosumje za tekmeča. Dobro je, če posnamemo rukanje nekoliko mlajšega jelena, z nekoliko višjim glasom, da mu vzbudimo pogum na boj z domnevnim tekmečem.

Glas rukanja posnemamo z različnimi pripomočki. Dobro se obnese polžnica morskoga polža, če ji odžagamo konico. Tudi s steklenim valjčkom svetilke se da prav dobro posnemati rukanje. Nerodno je le ta inštrument nositi po lovišču, ker je lahko zdrobljiv. Nekaj lovcev zna oponašati ta ruk na roke v dlani, kar je težko opisati in še težje znati.

Kadar jelen pogosto odgovarja, je precej verjetno, da se bo klicanju odzval. S tem pa še ni rečeno, da ne bi prišel potihem in nad vse oprezno. Če se jelen na rukanje ne premakne, ga poskusijo nekateri lovci podžgati z drugimi glasovi, s katerimi n. pr. jelen izraža svojo premoč in zmagoslavje nekako oa, oaoa. Včasih pride na bečanje o, o o, kakor da goni košuto. Ali na glas košute o-oe, kadar jo goni jelen. Seveda je vse to odvisno od volje jelena, ki je rad muhast, zraven pa za klicanje zelo previden.

4. Vabila za lisice.

Lisica rada pride na vsak glas, ki ji obeta kaj za pod zobe. Posebno takrat, kadar ji trda prede za hrano, bodisi zase, bodisi za vedno lačne mladiče.

Mišje cviljenje, petje večjih ptičev, zlasti jereba, ščebet drozga, pivkanje mlade srnice, še

* V bistvu oponašamo rukanje, da jelen z odzivom izda svoje nahajališče. Ur.

posebno pa zajčje vekanje, so glasovi, ki lisico premamijo, da se priplazi ali priteče na kraj takih glasov. Lovci, ki želi zvbati lisico pred cev, pa mora pravilno oponašati te glasove, najsibo na roke, z ustmi ali z inštrumenti. V glavnem lovci vabijo lisico z mišjim cviljenjem in zajčjim vekom. Mišje cviljenje lahko posnamemo z ustnicami ali s piščalko za jerebe, toda glas miške je precej šibak in ne seže daleč. Najbolj se obnese zajčje vekanje, s pripravo, podobno trobentici na jeziček. Kdor je kdaj čul vekati zajca, mu posnemanje tega veka ne bo delalo preglavice. Približno je to vekanje takole: mijaa, mijaa mijaa mi-mija. Ton le za malenkost niha iz nižjega na više in ga spreminjamo na ta način, da piščalko objamemo z dlanjo roke in med piskanjem pest odpiramo in zapiroma. Dobro je, da so zadnji zlogi veka bolj tihi in glas pojemajoč. Sicer pa višina, še manj pa dolžina melodije ni važna. Saj tudi zajec veka kakor so okoliščine in kakor ima čas za to; če se ujame v zanko, je vekanje daljše, če ga prime lisica, pa bržčas krajše.

Važno se mi zdi pripomniti, da se vabljenje lisice z večalom najbolj obnese v zimskih nočeh ob luninem svitu in snegu. Pri tem se je seveda treba primerno zavarovati pred mrazom.

Kadar je lisica lačna, se na zajčji vek odzove vsak čas — tudi podnevi. Na enem in istem mestu ne kliče močno; zadostuje trikrat do petkrat, po zadnjem klicu pa počakamo še četrte ure.

Od lisičjih glasov oponašamo njeno kavkanje, ki je podobno vpitju pava. To je nenavadno uspešno, ko se lisica buka, ker se tako pogosteje oglašča le v tem času. Kavkanje posnamemo z ustmi brez kakega drugega pripomočka. Iz lastne skušnje tega vabljenja ne poznam. Znano je, da na zajčji vek rada pride tudi kuna in celo volk, če se morda klati v lovišču. Prav tako ta glas premami tudi različne ujede. Zgodi se, da se na tako presunljivo vekanje pokaže dvonožni lisjak, lovski tat, zankar, kar sem nekoč sam doživel.

Je še nekaj vrst živali, ki se dajo privabiti z različnimi glasovi. Predvsem naj omenim ruševca, ki ga pogosto privabimo s posnemanjem njegovega pihanja ali kokanjem kokoške. Tudi velikega petelina podžgemo s kokanjem kokoši, da



Foto R. Marenčič

prične zopet peti ali ga celo zvbimo v bližino. Kokanje kokoške uprizorimo s tem, da s palcem in kazalcem zatisnemo nosnici in tako nosljaje oponašamo divjo kokoš.

Volka najlaže privabimo na pasji lajež, oziroma cvilež, na meket koze, na srnje javkanje ali vekanje in kakor že prej povedano na zajčji vek.

Divjega goloba ukaniš z oponašanjem gruljenja. To pa je večini uspešno le spomladi za časa gnezdenja. Ker je sedaj golob zaščiten do 15. julija, praktično tak lov ne pride v poštev. Zato ga ne bom opisoval.

Letečega kljunača, pravijo, okreneš, če vržeš v zrak klobuk ali čepico. Mislim, da to spada bolj v lovsko latinščino in je na ta način uplenjenih kljunačev še bore malo viselo na lovčevih zankah.

S tem sem na kratko in v glavnem opisal lov z vabili. Ta lov je gotovo zanimiv in zabaven ter zlasti priljubljen starejšim lovcom, ker ne zahteva preveč telesnega napora. Zahteva pa seveda precej večine in vaje v posnemanju živalskih glasov.



Zaklepi prelamač

Pri puškah z nepregibnimi (fiksni) cevmi odpade zahtevna konstrukcija za močno pregibno vez med cevmi in celinom oziroma koptom, kakršna je pri prelamačah. Ta vez mora biti lahka (ne pregroba), ne prekomplicirana, trdna, trajna in mora zanesljivo vzdržati pritisk, ki ga povzroči strel. Omogočiti mora tudi okusno izdelavo puške.

Gotovo je že vsak imel v roki prelamačo, pri kateri te osnovne zahteve niso bile izpolnjene. To so zlasti stare dotrajane prelamače, ki jih lastnik ni redno popravil. Dober puškar popravi napko dobro in lepo, šušmar neredko slabo, ker si ni vedno na jasnem o delovanju in nalogi zaklepa.

Zaklep namreč mora tako tesno prižeti cevi ob celin kot bi bile priseseane. Med stične ploskve na noben način ne sme vhajati svetloba. Zaprta puška izgleda kot ulita iz enega kosa.

Uvedba prelamač je dala tudi izum nabojev za nabijanje od zadaj (1836). Od prvih izumov dalje so se pojavile razne konstrukcije zaklepov, od katerih so danes v uporabi skoraj izključno zaklepi, ki jih navajam v tem članku. Stare konstrukcije, zlasti z dolgim spodnjim ključem, se še vidijo in lovci streljajo z njimi včasih celo brezdimni smodnik, kar je seveda nevarno izzivanje.

Pri vseh prelamačah je nujna os na začetku celina okoli katere se do potrebnega kota cevi pregibljejo in zaklepajo. Cev (ali cevi) se zaklenejo za to os s kljuko pod nabojiščem, ki ima za to potreben izrez. Iz cevi štrlita podaljška, ki se vlegata v izreza v celinu in segata včasih oba, včasih pa samo eden skozi celin. Ti dve kljuki (podaljška) imata proti koptu izrez, v katerega se zatakne ploščati zapah, ki se premika z zaklepnim ključem. Ta se navadno nahaja zgoraj na vratu puške (zgornji ključ-Toplever), včasih tudi spodaj pri braniku, pri enocevkah na strani.

Če imata obe kljuki zareze in se obe zatakneti z zapahom, je to potem »zaklep z dvojnimi zapahom«. Dvojni zapah je najsigurnejši zaklep, vendar se navadno zraven uporablja še Greener ali Purdey prečni zapah. S tem dobimo tako imenovani »trojni zaklep«.

Greener zapah deluje tako, da se podaljšek šibike kot preluknjani klin spusti v izrez v celinu. Skozi ta podaljšek pa se s premikom zaklepnega ključa porine prečni zapah okroglega prereza (pri nekaterih fabrikatih štirioglat). Ta zapah leži ugodno z ozirom na delujoče sile pri strelu in zadrži premik cevi navzgor, naprej in na stran. Pri običajnih dvocevkah nastopa namreč tudi sila, ki skuša odmakniti cevi na stran, ker cevi ne ležita v osi puške.

Podobno deluje Purdey zapah s to razliko, da je podaljšek šibike toliko nižji, da pride po-

daljšek v celin in se od zgoraj odprtina ne vidi. Podaljšek nima luknje ampak se zapahne nad zgornjim robom. Navadno se uporablja pri bolj-ših puškah.

Šibika pri Greener zapahu ima včasih poleg luknje še izrez ali stožčast podaljšek, ki bi naj predstavljal »štirikratni zapah«. O vrednosti teh dodatkov se strokovnjaki negativno izražajo, ker služijo bolj videzu kot dejanski okrepitevi nju zaklepa.

Za prelamače z močnejšim nabojem (zlasti risanice) in to posebno pri bokaricah se uporablja tako imenovani »dvojni Greener« (imenovan tudi Kersten) in »dvojni Purdey« zaklep. Pri navadni dvocevki sta podaljšani stranski steni cevi, pri bokarici stranski steni gornje cevi in tako nastala podaljška se spustita v izrez celina in se zapahneti podobno kot pri Greener ali Purdey zapahu. Tak zaklep je zelo močan, ker se zaradi boljšega situiranja mnogo lažje zoperstavlja delujočim silam ob strelu. Mnogokrat se pri bokaricah uporablja brez zapaha spodnjih cevni kljuk.

Lansko leto sem videl v Ljubljani v komisijski prodaji novo angleško bokarico s »Herkules« zaklepom, katerega pri nas redko vidimo. Je pa izredno močan bodisi v kombinaciji z običajnim dvojnimi zapahom cevni kljuk, bodisi brez tega. Pri tem zaklepu je na zunanji strani cevi kratek valjast nastavek, ki ga objame preluknjana obojestranska krilna plošča, ki se premika z zaklepnim ključem. Pri bokarici se lahko opustita cevni kljuki z zapahom in ima zato zgornja cev valjaste nastavke na koncu, spodnja cev pa se s podobnim valjastim nastavkom zadrigne za odprtino v celinu. V obeh kombinacijah imamo pravi štirikratni zaklep. Pri takih bokaricah je konstrukcija zaklepa znatno nižja, ker odpadeta spodnji cevni kljuki.

Pri nekem italijanskem izdelku — bokarici vežeta celin in cevi poleg dvojnega podcevnega zapaha dva valjasta zasuna ob strani sredi med obema cevema.

Večkrat vidimo še »ušesa« na celinu, ki naj pri običajnih dvocevkah služijo za pravilno prileganje cevi k celinu, oziroma preprečitev odmika cevi na stran. V kolikor pa je zaklep precizno izdelan ti vodili nista potrebni in služita bolj za videz okrepiteve ali v okrasne namene.

Če se deli zaklepa zaradi dolgotrajne uporabe (prej pa zaradi slabe kvalitete ali slabega vzdrževanja) več ne prilegajo popolnoma točno in klopotajo, moramo napako takoj popraviti, da se ne poveča z rastočo naglico, saj sila eksplozije z vsakim sunkom napako povečava. Dokler je napaka neznatna si začasno in zasilno tako pomagamo, da na os v celinu denemo zelo tanek

listek pločevine (n. pr. od Bergmann cevi) ali košček filma. Nikakor pa ne smemo s kladivom tolči po cevnih kljukah, ker se bodo cevi poševno odmaknile od naslonilne stene celina, kar bo rodilo nadaljne nevšečnosti in podražilo popravilo. Znatna vrednost puške in naše zdravje zahteva, da puško takoj popravi strokovnjak.

Zaklep je zelo važen del puške in predstavlja znaten del njene vrednosti. Na celinu vidimo pečate (znake), ki nam zagotavljajo, da je bil zaklep preizkušen.

Mnogo zaklepov pokvarijo s tem, da s silo tlačijo v puško naboje, ki so razširjeni in nato

z vso močjo zaloputnejo puško ali celo tolčejo po njej. Takega nasilja tudi zaklep iz kvalitetnega materiala ne prenese brez posledic. Večkrat pade med dele zaklepa kaka smet, šibra ali samo košček papirja. Precizen zaklep se ne zapre, četudi je samo košček papirja vmes. V takem primeru moramo tuj predmet odstraniti in ne smemo s silo zapirati puške. Z mastnih stičnih površin moramo odstraniti prilepljeni prah in iz kotov smeti ali strnjeno mažo, ker ostra peščena zrnca zdrgnejo gibljive dele. Pravilno vzdrževanje zaklepa podaljša trajnost in varnost prelamače.

Ludvik Marič



Divja kokoš posneta na gnezdu 14. aprila 1960 v Medvedniku — ndm. viš. 750 m LD Selca. Gnezdo je našel lovec L. Cemažar in je kokoš krmil z ovsom še 14 dni preden je izvalila od sedmih jajc šest kebčkov; 100 metrov višje je našel drugo gnezdo, v katerem so se izvalila vsa jajca.



Spodaj, samo gnezdo

Stane Bajt, Rovte 4

Pristrelitev risanic

(po Math. Heisterju, W. u. H., 1961—24)

Ni odveč, če o tej važni lovski veščini od časa do časa kaj ponovimo. Resnica je, da so mladi lovci navadno kaj slabo o tem podkovani, pa tudi mnogi starejši, tako imenovani praktiki niso vedno kaj prida v sedlu. Mnogo neznanja je zlasti o regulaciji lege zadetkov s premaknitvijo kobilice ali muhe ter zvišanja ali znižanja teh. Še bolj v zadrego jih spravi daljnogled pri tem poslu tako, da so docela navezani na puškarja ali redko sejanega večšega lovskega tovariša.

Kako torej postopamo pri pristelitvi? Najprej si poiščemo primeren prostor z daljavo kakih 100 metrov, če nimamo na voljo strelišča. Glavno je, da smo pri streljanju docela sproščeni in je potem vseeno ali uporabljamo strelno mizo, strelno klop ali pa si izberemo pripraven prostorček, kjer streljamo leže ali sede. Važen pri tem je trden oslon za mirno ciljanje, tako da so osebni pogreški čimbolj izključeni. Pa tudi strelec sam mora biti v »kondiciji«; biti mora telesno spočit in duševno uravnovešen, skratka dobro razpoložen. V vsakem položaju streljanja morajo imeti roke in noge dobro oporo. Strelec mora biti v vsakem pogledu sproščen. Potrebna je tudi enakomerna razsvetljava brez neposredne sončne osvetlitve in mirno ozračje, le neznan veter. Vsekakor mora biti strelec v senci, smer streljanja pa ne proti svetlobi. Svetloba v smeri strelav je posebno važna, če streljamo s kobilico in muho. Važna je podloga, na katero oslonimo puško oziroma cevi in da oslanjamo puško čim bliže težišča. Podloga naj nikakor ne bo preveč prožna. Zvit plašč ali pelerina nista primerna. Ustrezna je odeja (koc), položena čez čok lesa ali večji kamen ali vreča s peskom.

Pred pričetkom pristreljevanja izbrišemo olje iz cevi. Prepričati se je treba o brezhibnem zaklepu in če so vsi vijaki trdno priviti. Posebno občutljive so repetirke, če so spojni vijaki, ki vežejo cevi s kopitom, rahli. Seveda mora biti tudi tarča ustrezna na primerno velikem papirju. Pred pristreljevanjem si moramo nabaviti zadostno množino nabojev zelene vrste, z enotnim tipom izstrelka (krogle), enakomerno basane z ustreznim smodnikom. Pri tem varčevanje z municijo ni na mestu.

Da ugotovimo srednjo lego zadetkov, oddamo najprej 3 do 5 strelav z natančno enakim ciljanjem. Po vsakem strelav naredimo premor vsaj 5 minut ob odprtem zaklepu, da se cevi ohladi in strelav ne »plezajo«.

To je posebno občutno pri večcevnih puškah ali pri repetirkah s celim kopitom (do ustja cevi). Srednjo lego zadetkov serije zaznamujemo na tarči s svinčnikom. Za tem moramo

vskladiti lego te točke z merilno smerjo, to je da se srednja lega zadetkov zenači z merilno točko. S kobilico in muho ravnamo takole: Pri visokem strelav odpilimo kobilico (zgornji rob) oziroma premično kobilico privijemo navzdol ali pa vstavimo višjo muho. Pri nizkem strelav vstavimo višjo kobilico ali kobilico privijemo navzgor ali pa vstavimo nižjo muho, če se ne da odpiliti. Pri strelav v desno, zbijemo muho v desno (za strelav) ali kobilico v levo (nasprotno strelav). Pri strelav v levo, nasprotno. Te popravke delamo ob vedno enakem merjenju toliko časa, da se premikajoča točka zadetkov krije s točko ciljanja. Razume se, da je ta dela treba opravljati z vso skrbnostjo in natančnostjo in s primernim orodjem (ploščato pilo, trikotno ali okroglo pilo, in s kladivom iz lahke kovine ali trdega gumija za zbijanje kobilice. Za potemnitev (briniranje) nastalih svetlih ploskev, te večkrat namažemo s kostnim oljem in žgemo nad plinskim plamenom.

Pri pristreljevanju s strelnim daljnogledom se je treba prepričati, če noge mostičkov dobro sede, da so ploščice podlag čiste, brez kakih drobcev, da na daljnogledu ne nastanejo nenormalni nategi. Vijak za višinski premik mora biti dobro pritegnjen. Daljnogled je treba z ustreznim premikom tudi ostro nastaviti na oko strelca, ne da se premakne lega zadetkov. Če pri pristreljevanju z daljnogledom ležimo, mora biti zgornji del telesa toliko dvignjen, da zaradi višje montaže daljnogleda ni treba nenaravno držati rame ali zavijati vratu ali da pri sunku rob daljnogleda ne rani obrvi. Korektura zadetkov levo in desno se izvede v istem smislu kakor pri kobilici in muhi. Zadnji del daljnogleda (pri okularju) se premakne v isto smer kakor kobilica, sprednji del (pri objektivu) pa kakor muha. To se pravi ploščica v šibiki ali mostiček z vijakom. Če je nizek strel, zaobrnemo okroglo ploščico na vijaku v smeri urinega kazalca, to je v smeri strela, na desno; pri visokem strelav v nasprotno smer. Če je ploščica fiksirana, jo moramo seveda prej sprostiti. Po končani pristelitvi je treba vijake za regulacijo fiksirati in na ploščici vrezati črto (marko). Po vsem tem je dobro, da oddamo še kontrolni strel.

Pri pristreljevanju večcevnih pušk z risano cevjo je treba ravnati tako kakor pri streljanju na lovu, da so balistični pogoji enaki. Posebno je to važno za dvocevne risanice. Vedno je treba nabasati obe cevi, pri trocevkah vse tri. Pri dvocevnih risanicah oddamo oba strela zaporedoma, ne da bi med tem odprli puško. S tem dosežemo v materialu cevi iste pogoje kakor na

lovu, kjer streljamo večkrat zaporedoma iz obeh cevi. Tudi zaporedje, desna — leva, moramo držati. Za visoko razantne naboje je ustrezna pristrelna daljava 160—230 metrov. Če take puške pristreljujemo na razdaljo 100 metrov, je dobro, da damo 3—6 cm nadstrela.

Zelo priporočljivo je tudi, da se odločimo za enoten tip naboja in da si nabavimo večjo za-

logo nabojev iste serije izdelave. S tem se za daljšo dobo zavarujemo pred nihanjem lege zadetkov ob novi nabavi nabojev, druge serije ali pri drugi tvrdki. Če se pa hočemo izogniti razočaranjem je nujno, da naboje vsake nove nabave, četudi iste tvrdke, preskusimo glede na lego zadetkov v tarčo — ne na divjad.

Priredil M. Š.

Pomenek v lovskem koticu

Dr. Janko Gorenc

III.

Iliri so se prvič v zgodovini pojavili v drugem tisočletju pred našim štetjem in sicer na ozemlju med Odro, Češkim lesom, Harzom in Donavo. Že v drugem tisočletju, domnevamo najkasneje okoli leta 1500 pred našim štetjem pa so se preselili dalje proti jugu, prekoračili Donavo in se naselili na severni in vzhodni obali Jadranskega morja ter na severozahodnem delu Balkana.

Okrog leta 400 pred našim štetjem so jih podjarmili Kelti, ki so prišli tudi od severa preko Donave, Drave in Save. Sredi tretjega stoletja, leta 230 pred našim štetjem so Ilire in Kelte zavojevali Rimljani. Iz istih časov izvira povest o Tevti, ilirski kraljici.

Ko je rimsko cesarstvo propadlo, so od Keltovske poseljene kraje zasedli Vzhodni Goti, nekaj časa ali vsaj deloma najbrž tudi Huni in Avari. Za Goti, ki so se pomaknili dalje v Italijo, so prišli Slovani. Pod vladavo Slovanov o Ilirih in Keltih v navedenih pokrajinah ni več govora. Ostanek Keltovske — vsega skupaj okrog 3 milijone — pa žive še danes na Irskem, Škotskem, v Bretagni in v manjših skupinah raztreseni po vsem svetu.

Če primerjamo borbo in odpornost Rimljanov nasproti zavojevalcem Vzhodnim Gotom in če vidimo, da so v tej borbi podlegli invazorji Vzhodni Goti, ki so se prav gotovo junaško borili — Felix Dahn: Ein Kampf um Rom — se mi zdi pravilen sklep: Rimljani so se obdržali zgolj zaradi svoje visoko razvite kulture in notranje moralne sile, zlasti pa tudi zaradi nepomirljivega osebnega sovraštva proti Gotom. Iliri in Kelti pa so propadli samo zaradi svoje prenzike kulture.

Zato ni samo zaradi pomanjkanja avtentičnih dokazov, ampak tudi iz političnega stališča tvegano, takemu narodu pripisovati kar nekam vzorno lovsko pravičnost.

Preden pa zaključim razmotrivanje o ilirski lovski pravičnosti, se mi zdi potrebno, dotakniti se še vprašanja, čigava iznajdba je lov na konjih. Kdor stoji na stališču, da so ta način lova na naši zemlji uvedli Iliri, mu to veselje kar mirno prepuščam, ker niti lov na konjih niti uvedba tega načina lova nista potrebni komponenti lovske pravičnosti.

Med prvo svetovno vojno sem bil mobiliziran ter sem s svojim topniškim polkom prišel na zahodno fronto. Lepega dne pa so našo baterijo zajeli Angleži ter nas kot vojne ujetnike odvedli v Anglijo. Ker sem poleg slovenščine obvladal tudi nemščino in angleščino, sem kmalu postal tolmač. Kot tak sem se z angleško stražo lahko prosto pogovarjal. Med stražniki sem naletel na starejšega vojaka, ki je bil strasten lovec. Ko sva se nekega dne ponovno menila o lovu, o lovskih razmerah vseh

mogočih časov in narodov in nazadnje še o lovski literaturi, mi pove, da poseduje med drugimi tudi knjižico z naslovom: The righteous hunter, translation out of soomairish documents about the proper chase in da tudi meni lahko preskrbi en izvod te knjižice. Priporočil mi je, naj knjižico dobro prečitam, ker vsebuje zelo važne podatke o lovih starih narodov.

Knjižico, ki je imela obširen uvod, sem do konca prečital ter jo po končani vojni srečno prinesel domov. Vsebina knjižice me je zelo začudila. Iz uvoda sem namreč razbral čudno zgodovino nastanka te knjižice; da ta ni originalno angleško delo, marveč prevod iz sumerskega jezika in da je bil original spisvan v sumerskih klinopisih na glinastih tablicah, da so bile te tablice najdene v grobnici kraljice Šubad. Ta kraljica je živela — vse resnično zgodovinsko dejstvo — okrog leta 3500 pred našim štetjem. V grobnici kraljice je poleg kraljičinega skeleta ležalo še 59 skeletov, domnevno dvorjanikov, dvornih dam, slug in straže, ki so vsi šli s kraljico v grob. Pa to ni najvažnejše, vsaj za naše čase ne. Najvažnejši so izdelki iz zlata, srebra in dragega kamna, kar vse priča o izredno visoki kulturi Sumercev. V grobnici pa so se našle tudi cele skladvonice glinastih tablic, popisanih s klinopisi, očitno sami zakoniki in razne uredbe. Med temi tablicami je bila ločena manjša skupina tablic z napisom: Predpisi za lov in prevedba teh predpisov v angleščino je knjižica: The righteous hunter.

Tako pripoveduje uvod h knjižici.

Doma sem knjižico postavil med moje ostale knjige ter sem nanjo pozabil.

Leta 1925 pa so začeli v Lovcu izhajati članki pod naslovom: Kaj je lovsko pravično, pisani od avtorja pod psevdonimom: Comes Huberti. Že ta psevdonim se mi je zdel svojevrsten, vendar sem prebral prvi članek, potem drugega in še tretjega, ko mi šine v glavo misel, saj sem vse to že nekje bral, toda kje. Ko tako ugibam, se spomnim na angleško knjižico: The righteous hunter. Poiščem torej to knjižico in primerjam njeno vsebino s članki v Lovcu letnika 1925 ter sem bil, ko sem prebral novembrsko številko Lovca 1925, presenečen. Za čuda so se načela lovske pravičnosti Sumercev lepo skladala z izvajanjem Comes Hubertusa.

Pisec zadevnih Lovčevih člankov je bil v letih 1911 pa do 1930, izvzemši čas prve svetovne vojne, vodja lova cerkljanske lovske družbe na Dolenjskem. Lov je vodil za tiste čase naravnost klasično. Zaradi tega so ga njegovi sodružabniki zaprosili, da naj svoj način lova sestavi v pisni obliki. In sestavil je res: »Lovski red«, ki je obstojal iz dveh delov. Prvi splošni del, bi še danes lahko služil za vsako lovišče; drugi posebni del pa je bil namenjen samo posebnim razmeram cerkljanskega lovišča. Ker pa je pisec lovskega reda imel celo zadevo

za zabavno stvar lovske družbe, je dal lovskeemu redu resno-zabaven naslov

Praecepta sancti Huberti
patroni omnium justorum venatorum.

Glede strogosti avtorjevih načel pa lahko samo rečem, da so jih vsi pravi lovci, kakor dr. Ivan Lovrenčič, dr. Janko Lokar, Francelj Urbanc in še mnogi drugi z odobravanjem pozdravili.

Če se sumerski lovski predpisi na kakršenkoli način ujemajo z lovsko pravičnostjo Lovca 1925, potem ne preostaja drug zaključek kakor da je podobnost načel na sumerskih glinastih tablicah in v Lovcu čuden zaključek umske koincidence.

Če se končno vprašamo, od koga smo prevzeli nauke o lovski pravičnosti, če je sumerska lovska pravičnost propadala hkrati s propastjo Sumercev. Njihovo lovsko pravo je bilo sicer ovekovečeno na glinastih tablicah, toda te so bile do pred nekaj desetletji skozí tisočletja neznanе, zakopane v razvalinah mesta Ur. Prav isto velja glede Ilirov, oziroma je z njimi še slabše. Njihovo lovsko pravo nikoli niti ni bilo zapisano, niti ni dokazano, da se je kako ilirsko lovsko pravo po propasti Ilirov sploh kje ali sploh kdaj na lovu izvajalo.

Če Arian pravi, da po Iliriji jahajo, ko love jelenjad, s tem še ni rečeno, da so bili Iliri tisti, ki so jahali, vrhu tega pa ob času Ariana (živel v letih od 95 do 175 po našem štetju) Ilirov kot naroda ali celo kot samostojne države že nikjer več ni bilo.

Iz vsega tega sledi, da v nobenem imenovanih dveh narodov ne moremo govoriti kot o učiteljih lovske pravičnosti. *Zavoljo tega moramo z gotovostjo trditi le to, da si je moral vsak narod po svojih posebnih razmerah in potrebah sam krojiti svoj poseben način lova.* Če ga je priokrojil lovsko pravično, je drugo vprašanje. Lov je namreč po svojem bistvu krut posel, krut zaradi tega, ker odloča o življenju in smrti in ker je njegova edina pravna zaslomba pravica močnejšega. Ta pravica pa pomeni toliko kot brezpravje in narodi, ki si niso znali ali si še danes ne znajo pravice močnejšega omejiti, ne morejo nikoli svojih lovskih razmer lovsko pravično urediti. Lovska pravičnost mora

vzklti iz naroda samega in narod, pri katerem je le preveč lovskih prekrškov, ne more govoriti, da je njegovo lovstvo na višini lovske pravičnosti.

Ti prekrški odpadejo pa šele tedaj, ko predre v vse plasti kakega naroda najvišje načelo vsega prava, to je etika, pri čemur mislim klasično etiko, ne pa etiko nasilnežev, roparjev ali morilcev. Zato je vseeno ali je naša lovska pravičnost sumerska, ilirska, azteška ali inkovska, bečuanska ali nemška, Jurjeva ali Janezova. Glavno je, da smo lovci lovsko pravični!

Zdi se mi pa, da so se Iliri lova na konjih šele naučili na naši zemlji od svojih sosedov Mizijcev, Gotov in Skitov, ki so že dolgo pred Iliri uporabljali konja za lov. Vrhu tega pa v prejšnji domovini Ilirov severno od Donave za lov na konjih ni bilo pravega povoda. H koncu še nekaj o lovski pravičnosti.

Sedaj pa zopet nadaljujem z zadevo, ki sem vam jo prvotno namenil povedati, pa me je prijatelj Štefan s svojo pripombo o Ilirih v tej nameri prekinil. Če so res že Iliri lovsko pravično lovili, bi bil ta njihov lov vsekakor že precej star, ni pa najstarejši. Iz zgodovinskih virov mi je namreč znan narod, ki je že v dobi tri do pet tisoč let pred našim štetjem imel pisane predpise o tem, kako se sme lov izvrševati. Določbe teh predpisov so take, da obsegajo vso lovsko etiko v taki meri, v kakršni jo še danes vsi kulturni narodi za pravilno priznavajo.

Tu imam v mislih narod, ki je živel 3500 do 5000 let pred našim štetjem v Mezopotamiji, imel svojo kraljevino in svoje glavno mesto Ur. To je bil narod Sumercev. Ur je že tisočletja razvalina in tudi Sumercev ni več, pač pa se Ur v novejšem času odkopava in sicer največ po zaslugi angleškega arheologa C. Leonarda Woolley-a. In v teh izkopaninah se je izsledila kultura, ki presega vse dosedaj znane kulture starih narodov, tudi kulturo Egipta, vse tja nekako tisoč let pred našim štetjem. Največ ostankov sumerske kulture pa so našli v grobnici kraljice Šubad, ki je umrla okoli leta 3500 pred našim štetjem.

Konec



Na ruševca — na Mozešu pri Bovcu

Foto D. Cukatti

IZ LOVSKEGA OPRTNIKA



Usoda jelena

Vse leto 1960 se je zadrževal v dolini reke Savinje jelen samotar. V glavnem se je skrival ob vznožju Mozirske planine v lovišču LD Mozirje. Po rogovju je bilo soditi deseteraka, vendar je bil bolj slab osmerak. V svojem lovsko čuvajskem dnevniku ga večkrat omenjam in dvakrat sem ga videl prav od blizu.

Naj opišem prvo srečanje. Prejšnjo noč je sneg le malo pobelil. V dopoldanskih urah 11. januarja 1960 je ta jelen prešel reko Savinjo v smeri iz Brezja proti Dobrovlju v bližini Mozirja. Ko je stopil v vznožje Dobrovelj, ga je začel preganjati volčjak, last Antona Matka iz Dobrovelj. Takrat sem jelena tudi videl, kako se je psu umikal po smrekovi in jelovi gošči ter si ga ob tej priložnosti dobro ogledal. Komaj se je jelen umaknil, je pridrel za njim omenjeni volčjak. Nisem ga pa mogel doseči s strelom. Sledil sem mu in šele proti večeru sem ga z dvema streloma mogel v gozdu pokončati.

Ta pes se je namreč spopadel z mojim lovskim psom in tako sem mu prišel do živega. Jelen se je isti dan vrnil iz Dobrovelj v Brezje in Lepo njivo. To sem dobro sledil v snegu in v rečni strugi po sledovih v sveže zapadlem snegu.

Drugič sem jelena zalezal v smrekovi gošči blizu vasi Brdo nad Mozirjem. Pri postavljanju solnic za srnjad 14. aprila 1960 sem mu prišel v njegovem zaklonišču na 15 korakov. Iz svojega zavetišča je planil kot blisk in zginil v dolgih elegantnih skokih. Natančno sem si ogledal njegovo skrivališče. V tej gošči je bilo več ležišč in celi kupi iztrebkov. V svoji okolici pa je z rogovjem močno ogulil mlade smreke, kar je še sedaj dobro vidno. Tu je moral jelen domovati več tednov, saj je pri bližnjem kmetu Janezu Steblovniku pojedel kar celo njivo zimske kolerabe. Brž pa, ko so detelje pognale prve zelene liste, jih je jelen staknil in obral. Kmetje v tej okolici so se jezili, vendar sem jih nekako

potolažil, čeprav so imeli precej škode.

Škoda je nastala tudi v predelu Lepe njive, kjer je popasel deteljo kot bi jo pokosil. Tudi tam so ga pozneje videli mozirski lovci, ko so čakali srnjake. Košute ni bilo opaziti. Ni pa izključeno, da je bila v bližini, saj so jo na Mozirski planini proti Smrekovcu večkrat videli.

Ko se je začel čas brakad, je kakor za vso divjad tudi za jelena prišel nemir. Če ga ni prestrašil lovec, ga je prepodil nataktnjeni pes gonič. Miru ni imel več in je verjetno, da je v teh časih večkrat prekorajčil lovsko mejo sosednjih lovskih družin.

Usodna pa je bila njegova zopetna prekorajčitev meje v noči od 15. na 16. XII. 1960. V zgodnjih jutranjih urah je jelen v lovišču LD Rečica ob Savinji zablodil med križišče cest in reko Savinjo. Dečki, ki so ga tam staknili v borovem gozdičku, so to brž javili starešini LD Rečica ob Savinji. Ta je jelena zalezal in mu dal prvi strel. Jelen je ranjen zopet prebredel reko, a ga je podrl drugi strel iz iste puške v lovišču LD Dreta (Nazarje). Ker je bil jelen v stiski, smo lovci mnenja, da ni zaslužil takega konca.

Jože Poznič, Rečica

Jazbec pod železniško progo

Nekega jesenskega večera — bil sem ravno na nočni izmeni — prevoznih sredstev takrat še ni bilo toliko na voljo kakor danes — sem šel peš s Prevalj v Železarno Ravne, kjer sem zaposlen. Tako sem kakor običajno meril pot, moram reči progo, ker smo najraje hodili kar po progah, čeprav je bilo prepovedano. Toda ljudje smo pač taki, da ravno tisto radi storimo, kar bi ne smeli, tako je bolj mikavno. Pa saj zvečer itak ni železničarjev in precej bliže je kakor po cesti.

Ko pridem že približno na polovico poti, že od daleč slišim, kako nekdo priganja psa: Luks, daj muco, primi jo! Postal sem pozoren in hodil bolj tiho, kajti

iz glasov sem razbral, da ni samo en človek, ampak morajo biti trije ali celo štirje. Ko sem bil že tako blizu, da sem jih lahko razločil, sem videl, da so štirje. Zaradi teme jih nisem mogel prepoznati, oni pa so bil tako zaverovani v svoj posel, da so me opazili šele, ko sem bil že tik zraven.

Bili so nekam preplašeni, saj ni mogel nihče odgovoriti, ko sem jih pozdravil. Nisem utegnil, da bi vprašal kaj počnejo, ker sem moral hiteti, da ne bi zamudil dela. Tistih osem ur se mi je potem zdelo dolgo kot ves teden v tovarni. Končno je le bila ura šest.

Urnih korakov jo uberem — seveda spet kar po progah, da bi čimprej videl, s čim so se oni štirje zvečer ukvarjali. Na progah nisem opazil ničesar, zato stopim na drugo stran in tam pa vidim, da je breg razkopan. Takoj mi je bilo jasno, da so hoteli izkopati jazbeca, ki se je nastanil kar pod progah v kanalu. Seveda je bila ena stran zasuta, na drugi pa lepo zidana, kamor sta speljana dva jarka. Tam so fantje kanal dobro zadelali, nanosili so nekaj velikih kamnov. Takoj sem vedel, da jazbeca niso dobili, ker drugače ne bi vlačili kamenja. Kolikor mogoče hitro jo uberem domov po psa in puško; na spanje in na zajtrk še pomislil nisem.

Zeni sem naročil naj pride za mano, da mi bo pomagala kopati, če bo treba. Čez pol ure sem bil spet pri luknji. Psa privežem, dokler ne odstranim kamenja, potem ga pa spustim. Kot puščica se požene v luknjo, da je kar nekam votlo zabobnelo. In že slišim lajanje, ki je postajalo vedno bolj srdito. Naenkrat slišim, da pes zacvili. Verjetno se je preveč približal jazbecu, ki mu je tako gostoljubnost vrnil. Po dobri poldruhi uri je prišla žena. Poslal sem jo h kmetu Marku po lopato, kramp in motiko, da sva lahko odkopala spodnji del kanala, kjer so prejšnji večer že oni štirje kopali. Na nasprotnem koncu sem zamašil kanal kar z nahrbtnikom. Vedel sem, da jaz-

bec ne bo hodil blizu. Tako sva z ženo brez skrbi kopala, dokler nisva odkopala spodnjega konca kanala, ker lajanje je bilo slišati čisto blizu. Tam je imel jazbec tudi svoj kot. Suha trava in listje, ki ga ni bilo malo, so pričali o tem. Kako sedaj priti jazbecu do živega? Ko sva bila z ženo na spodnjem koncu sta se s psom pomaknila na zgornji konec in tako smo menjavali položaje.

Uvidel sem, da na tak način ne pridem nikdar do kraja. Zato sem sklenil, da grem na Ravne po lovskega tovariša, ki je imel tudi dobrega psa jamarja. Dobil sem ga ravno pri kosilu. Takoj je bil pripravljen in že sva jo mahala, ker je žena nestrpno čakala. Bala se je, da bi jazbec ne ušel, čeprav je imela puško.

Takoj sva spustila njegovega psa v luknjo. Borba je postala še ostrejša, toda jazbec kljub napadanju obeh psov ni hotel na svetlo.

Treba je bilo preiti na drugo taktiko. Pri kmetu sem dobil dolgo preklo, s katero sem potem bezal s spodnjega konca v kanal. Zato so se vsi trije v kanalu postavili. Moral sem preklo podaljšati še za nekaj metrov. Pri ponovnem drezanju sem bil že tako daleč, da je moj pes prišel skoraj iz luknje. Za rep sem ga potegnil ven in priklenil. Solze sem videl v ženinih očeh, tako se ji je smilil pes, saj je bil ves ogrizen in krvav, pa kljub temu ni popustil. Samo enkrat je prišel pogledat poprej iz kanala, če sem še kje, potem ga pa ni bilo več.

Medtem se je nabralo precej ljudi. Prišel je celo naš starešina in kinolog. Kmetov sin nam je pridno nosil jabolčnik. Končno smo potegnili še drugega psa iz luknje in ga privezali.

Potem pa je starešina kar na slepo streljal v kanal. Čuli smo neke glasove in sklepali, da je jazbec zadet. Z muko smo ga spravili iz luknje. Ura je bila že pet popoldan. Trud se je izplačal. Bila je samica težka dvanajst in pol kilograma. Tako se je končalo življenje jazbeca, ki si je izbral domovanje pod progo.

Nisem zvedel, kdo so bili oni štirje, ki so hoteli dobiti jazbeca in ki sem jim jaz čisto po naključju prekrizal račune.

Ta dan sem ostal brez jedi in spanja, ker sem moral zvečer zopet v službo.

Avgust Kranberger, Prevalje

Medvedka hrabra mati

Sonce se je že močno nagibalo, ko sem se odpravil v revir, da pogledam kako izstopajo srnjaki.

Šel sem na Grde laze ob vznožju Debelega vrha, ki so kakih 1000 m dolgi. Razgled je po vsej površini lep, ker le sem in tja raste kaka smreka. Namestil sem se na malem grebenu pod smreko ter opazoval okolico, ki je ležala pred menoj kot na dlani.

Kmalu je začela izstopati srnjad. Na robu gozda se je pokazal srnjak-vilar in se nekaj časa mirno pasel proti meni. Kar nenaenkrat se zdrzne ter začne strmeti proti bližnji gošči. Srnjak je stal ko kip in v pričakovanju sem napenjal oči, kaj se bo zgodilo. Tedaj se je nekaj zganilo, opazil sem rdečo liso in trenutek nato je izstopil zastaven srnjak-šesterek in se izzivalno postavil pred mlajšega češ, kaj pohajkuješ tukaj. Mlajši se je v skoku pognal za bližnji rob, bahač se je bežno ozrl za njim, nato pa se jel mirno pasti. Čez kakih 15 minut se je situacija na košenici spremenila. Kakih 200 m v levo je izstopil še tretji srnjak in se s sklonjeno glavo bližal prevzetnežu. Ko je prišel bliže, sem spoznal v njem kržljavca-šestera s slabim nizkim rogovjem. Srnjak-kržljavec se je brez oklevanja z vso silo zapodil v prejšnjega zmagovalca in ga skoraj podr. Komaj se je ta zbral od prvega presenečenja, je kržljavec navalil znova, tako bahaču ni preostalo drugega kakor, da se nasilnežu vda in zbeži. V ta dogodek sem bil tako zatopljen, da nisem opazil kako so sence že zagrinjale Debeli vrh. Brž sem odšel naprej v upanju, da morda pred nočjo še kaj vidim. Ko sem se previdno tihotapil dalje in prišel v stisnjeno jaso, ki se zajeda malo globlje v gozd proti Jezu tik na meji med LD Draga in revirjem, ki ga nadzorujem, mi je zledenela kri. Pred mene je kakor grom planila medvedka, se vzpela na zadnji nogi in razburjeno sopla proti meni. Od preseenečenja sem obstal kakor vkopan. Za premišljevanje ni bilo časa, tako da niti sam ne vem, kako mi je prišla puška z rame v roko in že sem oddal strel v zrak. S tem sem jo še bolj razdražil. Razumljivo je, da sem se z vsemi močmi trudil, kako bi se izvlekel iz zagate. Med tem sem oddal še nekaj strelav, ki pa so mi bili bolj v škodo kakor v korist, kajti medvedka me je vse bolj divje napadala. Zelo čudno se mi je zdelo, čemu je medvedka tako divja. Toda v trenutku ko sem gledal, kako bi se izvlekel iz kaše, ki je postajala že kar vroča, sem zagledal za seboj dve kosmati kepi — mladiča. Položaj mi je bil jasen, stal sem namreč med medvedko in mladičema. V dolgih skokih sem se

pognal na levo tako, da bi verjetno pretekel tudi srnjaka, ki sem ga malo prej tako vneto opazoval. Nisem je več videl, kar sem si seveda najbolj želel. Slišal sem le še kako je lomastila v breg po gošči in nezadovoljno brundala. Pošteno sem se oddahnil z mislijo, kako lahko je mladičem, dokler jih vodi tako skrbna in hrabra mati.

Pozneje sem slišal, da je imel podobno smolo tudi lovec L. L. v Mašnjevcu.

Tone Rus, Velika gora

Kotorne, to lepo perjad dobro poznam. Spominjam se jih že od rane mladosti, ko so s svojimi klici čiki-čiki... ob svitu in pozno v mrak oživljale naše vrhove ob Vrabč do Štjaka. Tukaj sem namreč često opazoval, kako se te ptice s svojimi glasovi razumejo za odhod na pašo in zvečer k počitku. Ob napadu kake ujede imajo čisto svojstven znak. Ker je bila v tem pobočju očetova domačija in sem do pred kratkim tam živel, še danes obiskujem domače in ne pozabim iti v naravo, predvsem zaradi kotorn. Zasedujem čtivo našega lovstva pa žal ne najdem v njem kaj izčrpnega o tej perjadi. Kotorna kakor vemo, živi v kitah največ do dvanajst, toliko sem vsaj često opazil v gnezdih jajc in potem kebkov do odraslih. Gnezdi veliko bolj primerno kakor jerebica, da se izogne kosi. Pred drugo svetovno vojno jih je bilo zares veliko. Ni bilo griča ob vinogradu brez njih, pa čeprav so jih takratni italijanski in domači zakupniki lovišč neusmiljeno pobijali. Pri tej perjadi kaj lahko oddaš strel v prazno. Tako je tudi šestokrat bilo. Med sedanjimi lovci ne najdem podobnih dobrih strelcev kot so bili takratni.

Kaj je pravzaprav vzrok, da je kotorn vedno manj in manj? To se sprašujem, ker z žalostjo ugotavljam, da so pogoji ostali enaki, saj je celo odstrela veliko manj kot pred vojno. Morda so krive ujede ali pa imam nerazčiščene pojme. Dolina med vznožjem Vrhov in Krasom, s koruznimi njivami nudi na obeh pobočjih izredno ugodno zavetišče za perjad ob vsakem letnem času. Zato so dobri pogoji tudi za fazane. Tu so jih že pred vojno takratni zakupniki zaredili in so se ugodno razmnoževali in širili vse do vojne. Razumljivo, da je vojna vihra vse uničila. Konec druge svetovne vojne je našemu ljudstvu prinesel novo družbeno ureditev in tudi napredno lovsko gospodarstvo. Velika požrtvovalnost lovecev je izropano lovišče popravila. Tako je 1946 tamkajš-

nja lovska družina Raša začela uničeno divjad znova gojiti, kar ji je tudi precej uspelo. Fazanov je iz leta v leto več. S tem je kotorna dobila neposrednega soseda fazana. Po mojih morda nepopolnih ugotovitvah sem pa mnenja, da čim bolj se množi fazan tem manj je kotorn. Naj bi o tem in o gojitvi kotorn spregovorili strokovnjaki, kako da bi mogli to lepo perjad znova primerno zarediti.

Danilo Mohorčič, LD Senožeče

MLADI PIŠEJO:

Izpolnjena želja

Junija 1960. je prišel k nam znani lovec iz LD Stari trg. Imel je s seboj vrečo, v kateri je nekaj migljalo. Vprašal je po mojem starem očetu Matiji Martinčiču. Hitro ga pokličem, nakar mu začne pripovedovati, da mu je ženska prinesla srnico, ki jo je našla v gozdu, ko je napravljala drva. Moj stari oče se je jezil, češ, da je pobiranje mladih srnic po gozdu prepovedano. Jaz sem pa na tihem upal, da bo ostala srnica pri nas. Lovec je res pustil srnico pri nas, ker ni vedel, kje jo je ženska našla. Ker sem si vedno tako želel, da bi imel srnico, sem bil ves srečen in nisem vedel, kako bi jo krstil. Izmislil sem si ime Mikica in tako jo sedaj vsi kličejo. S starim očetom sva naredila ograjico, v kateri se je dobro počutila. Vsake tri ure sem ji dal piti mleka. Ko je postala večja, sem ji poleg mleka dajal tudi otrobov in pese, kar ji je šlo vse dobro v tek. Sedaj se prosto sprehaja in včasih je ni po več ur domov. Najraje pa se zadržuje doma. Včasih gre tudi z mojim očetom na lov, a se po lovu vedno vrne z njim. Nekega večera je šla z menoj na sprehod in se mi je naenkrat izmuznila in je ni bilo več. Klical sem jo in iskal po krompirju in detelji, pa je bilo vse zaman. Tako mi je bilo hudo, da nisem spal vso noč, ker sem mislil, da je ne bo več. Vso noč je deževalo, zjutraj sem na vse zgodaj vstal in jo šel iskat. Ko sem nekajkrat zaklical, se je znašla pri meni. Ves srečen sem jo peljal domov, ji dal mleka, jo zaprl v ograjico, sam pa zopet zlezal v posteljo. Našo srnico poznajo vsi in vedo, da zanjo zelo skrbim. Tako je sedaj domača, da zjutraj vedno trka na okno, da dobi svoj obrok otrobov in narezane pese. Letos je že skoraj dorasla srna.

Nekega dne je opazoval mojo skrb za srno tudi starešina LD Iga vas Franc Kordiš. Nekaj dni nato so imeli lovci te družine svoj sestanek. Po tem sestanku sem prejel 3000 din nagrade, za mojo



Izpolnjena želja

skrb za Mikico. Lovski družini se pristrčno zahvaljujem in obljubljam, da bom za Mikico in tudi za ostalo divjad skrbel po vseh svojih močeh.

Vinko Hace
sin člana LD Stari trg

Namesto košute volk

V lovišču LD Begunje je bilo v vsem času njenega obstoja uplenjenih vsega pet volkov. Trije mladiči nad tri mesece in volkulja so končali svoje roparsko delo 1951, v novembru 1960 pa je bil uplenjen volk, ki je tehtal 42 kg. Uplenitelj Anton Zrimšek iz Dobca, gozdni delavec je tistega jutra šel s sinom na košute. Nekaj časa sta hodila po hreščečem snegu s sinom skupaj. Oče se je kmalu ustavil pod smreko z domenkom, da ob pol osmih, če ne bo nič, krene za sinom. Nekaj minut pred pol osmo je pred njim v borovcih zašumelo. Iz doline so zletele ptice in v grmovju se je prikazala temna žival. Oče je menil, da je prašič in je dvignil puško. Medtem se je volk zopet naglo zasukal proti njemu in ko se je ves pokazal, je oče vžgal. Zadel ga je v glavo in volk je padel na mestu.

Uplenitelj je od veselja na ves glas zavriskal. V noči pred tem je bilo v 4 km oddaljeni vasi raztrganih nekaj ovc, ki so prenočevale na prostem. Ko so jih

lastniki zjutraj iskali, so naleteli na dva volka, ki sta se še gostila z ovcami. Uplenjeni volk je bil verjetno eden teh dveh. Ko pa smo pred dobrim tednom našli v lovišču raztrgano srno, smo skleпали, da se volk od časa do časa vrača skozi lovišče. O volku se spominjam nekaj let nazaj, da sta lovca v lovišču Poljane našla v snegu zakopano srno, ki sta ji iz snega molila le uhlja. Imela je pregriznjen vrat. Okrog je bilo polno volčjih sledov. Zagrebela sta jo tako nazaj v sneg in dva tedna hodila opazovat, če se bo volk vrnil. Pa ga ni bilo več.

Človek bi težko verjel, da žre volk volka. V našem lovišču je 1951 Ivan Korošec uplenil dva volčiča, ju pustil na mestu in šel dalje za drugimi. Ob vrnitvi je našel le enega volčiča celega, od drugega pa le čreva in eno taco. Medtem, ko je Korošec mislil, da gre za volkovi so se le-ti vrnili in požrli enega.

Naj omenim, da tiste čase volkovi niso hodili toliko posamezno kot v krdelih, tudi po sedem skupaj. Samcat volk je bil redek.

Člani naše družine so uplenili:

Ivan Korošec tri volkove, dr. Ljubo Pušenjak enega in Anton Zrimšek enega. Nekaj je bilo tudi zastreljenih. Čestitamo pa tudi lovcem, ki so pobrali le volčjo dlako, saj so tudi zanjo mnogo žrtvovali. Pri volkovih je vedno več smole ko plena.

Dana Korošec, LD Begunje
pri Cerknici





Za medvedovo kožo...

Medvedji spor na Koroškem

Že dvakrat je bilo v »Lovcu« govora o medvedu, ki so ga lansko jesen uplenili koroški lovci. Najprej je v Oprtniku šeste številke »Lovca« poročal Tone Černar o medvedu — klavcu, ki mesari po koroških hribih; nato pa tri mesece kasneje isti pisec poroča o uspešnem zaključku lova na tega medveda. Ker pa je tema o ustreljenem medvedu zaradi nepredvidenega zapleta dogodkov za koroške lovce še vedno aktualna in ker v tretje gre rado, kakor pravijo, naj še jaz nekoliko osvetlim ta lovski dogodek.

Kakor je znano, so lovci LD Koprivna, med katerimi je bilo tudi nekaj lovcev iz Črne na Koroškem in Tople, napravili dne 2. X. 1960 na Olševi pogon na gamse. Nadalje je znano, da so lovci na tem lovu nepričakovano naleteli na medveda, ki je bil že dolgo časa strah in trepet vseh koroških kmetov. Takoj so pustili gamse in na hitro uprizorili pogon na medveda, z eno samo mislijo, da bodo roparju končno upihnilni življenje. Niso se zmotili; res se jim je posrečilo in uplenitelj, ki mu je pripadla ta velika trofeja je bil...? Vidite, tu pa se stvar zaplete in postane pravi Gordijski vozle za koroške lovce, ki ga še do danes, po šestih mesecih, ko je padel medved na Olševi, niso razvozlati!

Kakšna so pravzaprav dejstva? Vsi lovci, ki so bili soude-

leženi pri lovu na medveda, so enotnega mnenja, da je na medveda streljalo več lovcev. Vprašanje, ki ostane odprto pa je, kateri teh strelcov je medveda smrtno zadel. Lovec Filip Kordež, ki si to lasti pravi, da je medvedu prestrelil pljuča. Čudno je le, da je medved kljub »temu strelu« šel še približno dva kilometra daleč in da lovci, ki so medveda pregledali, niso našli nikjer sledu tega Kordeževega strela.

Vsi lovci pa se strinjajo s tem, da je medveda z dvema streloma pogodil lovec Kumer, z drugim strelom s svinčenko 11,3 mm v tilnik, tako da je medved v ognju obležal.

Vprašanje je, kako dolgo bo še trajal spor med lovcem Kumrom in Kordežem — zlasti še ob dejstvu, ker pripada nagrada 50 000 dinarjev, ki jo je Občinski ljudski odbor Ravne na Koroškem razpisal na medveda, lovski družini Koprivna. Vsekakor pa bo ta dogodek vzgojno vplival na lovce, da bodo takoj po lovu, kot velewa lovski zakon, nesporno ugotovili uplenitelja.

In še zanimivost! V koroških hribih se baje nahajata še dva medveda, ki ju bo vsekakor tudi treba odstreliti, če bosta nadaljevala mesarsko početje svojega predhodnika. Zato želimo, da bita dva kosmatinca med koroškimi lovci ne vzbujala hude krvi, ampak jim nudila obilo pravega lovskega užitka.

Filip Dolinar

Lisica in dihur — vendarle maček

Pri Vahu v Ljubnem na Gorenjskem so zmanjkovali piščanci. Gospodinja je zmerjala lisico in dihurja, gospodar Ivan pa je zaman iskal sledove za roparjem, čeprav so tisto nedeljo spet zginiili trije piščanci. Tisti dan je domači muc nedolžno sedel ob skednju, koklja pa se je s prestalim naraščajem pasla po vrtu. Več let je bil maček pri hiši, toda kaj nepoštenega mu niso mogli očitati. Tedaj pa se je Ivanu na lepem porodil sum. Lovec Tone je upihnil mačjo dušo in mačku so preparali trebuh. Iz polnega želodca so padle tudi na pol prebavljene piščančje nožice...

-elf-

O dihurju

Že pred 40 leti sem spoznal to lepo toda zelo škodljivo in krvoločno živalco. Naj malo opišem tega krvoloka. Dihur spada v kunje pleme. Njegov sled je podoben kunjemu, le da je za spoznanje manjši.

Dorasel dihur je z repom dolg do 70 cm. Živi v gozdu, v jarkih in ob lužah, kjer so žabe. Hrani se z žabami, in jajci. Kri mu je največja slaščica. Za meso mu ni veliko. Gorje kurjemu zarodu, če se dihur prikrade v vas. Tedaj mori kure, pije kri in odnaša jajca iz gnezd. Če zaloti gnezdo piščet, jih pokolje do zadnjega, jim izpije kri in jih raznese na vse strani. Radovednost ga privabi celo na gospodarska poslopja, kjer razmetuje in preobrača razne predmete. Zgodilo se je, da je nekoč v naši hiši skočil skozi odprto okno v spalnico, premetaval škatle ter z glasom »škink, škink« skakal sem ter tja. Ropot me zbudi, skočim s postelje, posvetim, toda dihur šine skozi okno. Pri tem spusti strašen smrad, da smo morali za to noč zapustiti spalnico. Za to nagajivost je naslednji večer plačal s svojim kožuhom.

Dihurja ni težko ujeti, ker je zelo predrzen. Lovimo jih v skopce ali nalašč za to narejene zaboje. Za vabo privežemo žabo ali jajce ali mrtvega ptiča. Je izvrsten plezavec. Tudi v lovišču dela veliko škode. Ze večkrat sem opazil izpita jajca v jerebičjih gnezdih. Pripilazi se tudi v ptičja gnezda na drevju in izpije jajca. Zato imamo tudi lovci interes, da tega škodljivca zatiramo.

Franc Andolšek,
LD Velika Poljana

Spomladanska vzrejna preizkušnja ptičarjev v Mariboru 16. 4. 1961

Ta preizkušnja v okolici Maribora je kljub izredno suhemu in vetrovnemu vremenu pokazala pozitivne uspehe. Ocenjevalni pregled je pokazal napredek v obliki, konstituciji in kondiciji. Lovske zasnove so pozitivne pri vseh preizkušanih psih, ki so vredni nadaljnega šolanja. Vsi vodniki so resni, disciplinirani, zato upam, da se bodo pri šolanju svojih psov še bolj potrudili, da bodo z uspehom končali začetno delo.

Vodnikom priporočam, naj pri nadaljnem šolanju posebno pazijo na brezpogojno ubogljivost svojih učencev. To bodo dosegli z vztrajnim in doslednim izvajanjem apelskih vaj, najprej doma v zaprtem prostoru, pozneje pa v lovišču.

Preizkušnje so se poleg številne korone udeležili tudi nekateri lovski pripravniki, ki so z velikim zanimanjem sledili dogajanju in poslušali razlaganja vodje tekme in sodnika. Celotna organizacija je bila prav dobra. Vodstvo preizkušnje je bilo v večini rokav Konrada st., ki mu je pomagal še stari izkušeni vodnik ptičarjev Hercog.

V lovišču je bilo obilo fazanov in zajcev, jerebic pa ne dovolj za spomladansko preizkušnjo mladih ptičarjev. Posebno škodo je tekmovalcem napravil hud, butajoč, suh veter.

Preizkušnje se je udeležilo 7 nemških kratkodlakarjev in 1 angleški poenter.

Psi so nastopali po izžrebanih številkah, tako da je vsak pes večkrat prišel do dela in preizkušanja.

Št. 1 Agica-Cirkovška, RMPki 1091, vodnik Vlado Zavrnik, lastnik Mirko Gregorič. Telesna ocena dobro, 101 točka.

Lahkonoga, temperametna psica, ki ji manjka sistema v iskanju, stoji še ni dovolj sigurna. Ubogljivost ji je treba še precej priučiti. Po sledu nevidnega zajca gre točno in glasno. Ob perjadi ne kaže zadostnega zanimanja. Vodnik naj še naprej dela z njo, posebno apelske vaje, ker je Agica lovsko prav dobro zasnovana in se bo z vztrajnim šolanjem razvila v dobrega lovskega pomagača.

Št. 2 Aso Cirkovški, RMPki 1089, lastnik in vodnik Mirko Rajzman. Telesna ocena dobro, 109 točk.

Nekoliko manj temperamenten kot njegova sestra, zato pa bolj



Dar 1952

Foto B. Pavčič

sistematičen v iskanju, kar precej zanesljiv v stoji. Nekoliko ga mora vodnik utrditi še v ubogljivosti. Na sledu nevidnega zajca je pokazal veliko mero natančnosti, a brez glasu.

Št. 3 Bor, RMPki 1060, lastnik in vodnik Franc Najdenik. Telesna ocena prav dobro, 91 točk.

Srednje temperamenten pes, ki ga mora vodnik še priučiti sistematičnega iskanja, zanesljive stoji in boljše ubogljivosti. Na sledu je še kar zanesljiv, oglasi pa se le za zajcem, ki ga vidi. Pri tem psu je škoda, da ni mogel dokazati kvalitete svojega nosu, ker vodnik trdi, da ima odličen nos, ki se pa na dan preizkušnje nikakor ni pokazal.

Št. 4 Ali, RMPki 1066 lastnik in vodnik Zvonko Ivankovič. Telesna ocena dobro, 96 točk.

Temperamenten pes, ki mu manjka prakse v lovišču. Išče brez sistema, ne stoji, hitrost in vztrajnost pa sta dobri. Zajce pread goni in je glasen tudi za nevidnim zajcem. Za jerebice in fazane nima zadostnega interesa. Vodnik naj s psom dela mnogo, posebno v lovišču, kjer je manj zajcev.

Št. 5 Bil-Dil, JRP 478 Po, vodnik Franc Lipovšek, lastnik Jože Petrovič. Telesna ocena dobro, 91 točk.

Angleški poenter, ki mu manjka poenterske hitrosti in vztrajnosti. Iskanje ni sistematično. Stoji kar dobro na zajca, jerebice in fazane pa izbija skoraj

brez zanimanja. Ker pes vodnika komaj pozna, ni pokazal primerne ubogljivosti. Vodnik se bo moral še precej truditi, če bo hotel imeti primerne lovskega pomagača.

Št. 6 Azor, RMPki 1068, lastnik in vodnik Franc Felzer. Telesna ocena dobro, 125 točk.

Pes ne kaže posebnega temperamenta, je pa zanesljiv v stoji in natezanju. Išče sistematično, vedno z visokim nosom. Zajčji in fazanji sled izdelava dobro, je glasen za nevidnim zajcem. Če bo vodnik še naprej dosledno in vztrajno delal z njim, bo že v jeseni užival sadove svojega dela v lovišču.

Št. 7 Aco Cirkovški, RMPki 1088, lastnik in vodnik Anton Šober. Telesna ocena dobro 128 točk.

Pes je že umirjen, išče sistematično, vedno z visokim nosom, stoji in nateza zanesljivo, ubogljivost je dobra. Hitrost in vztrajnost sta primerni. Na sledu je zanesljiv, a brez glasu. Videti je, da vodnik dela s svojim učencem z razumom in da sta tudi velika prijatelja. Če bo še naprej obdeloval prirojene lastnosti tako kakor je treba, bo tudi že jeseni užival sadove svojega dela.

Št. 8 Bobi-Betnavski, RMPki 1145, lastnik in vodnik Stefan Matjašič. Telesna ocena dobro, 81 točk.

V začetku iskanja je pokazal ogromno temperamenta, ki pa med delom popušča. Iskanje ni

sistematično, stoja nezanesljiva, za pernato divjadjo vskoči oziroma jo izbija. Zajce prerad goni. Ubogljivost je še precej pomanjkljiva. Videti je, da je vodnik nekoliko preoster, ker pes večkrat pokaže rokoplachost. S psom bo še mnogo truda, če bo vodnik hotel imeti primernega pomagača na lovu.

Jože Škofic

Pomladanska vzrejna tekma ptičarjev v Ljubljani

Lovska zveza Ljubljana je — po svojem obširnem planu kinoloških prireditev — organizirala in finansirala 8. in 9. aprila 1961 pomladansko vzrejno tekmo ptičarjev v lovišču Ljubljanske polje — Rožnik. Stremljenje lovske zveze, da vzbudi pri lovcih potrebno zanimanje za šolanega psa ptičarja, se iz leta v leto krepi in je doseglo že kar prav lepe uspehe. Lovska zveza je priredila v času lovopusta tečaj in predavanje o šolanju in vodstvu psa ptičarja, kar je dejansko veliko pripomoglo k res številni udeležbi na tekmi. Tekmovalo je 16 psov ptičarjev in tudi krog opazovalcev je bil zelo številan. Korona je vztrajala oba dneva na prireditvi in z velikim zanimanjem sledila tekmovalju. Prizadevanje lovske zveze je rodilo popoln uspeh, saj je bilo oddanih na tekmi 6 prvih, 3 druge in 6 tretjih ocen. En vodnik je odstopil med tekmovaljem.

Vreme za tekmo ni bilo najbolj ugodno. Zemlja je bila precej izsušena tako, da se je kar prašilo za vsakim psom. Prvi dan je bil tudi precej močan veter, ki je deloma oviral delo psov.

Tekmo sta spretno in požrtvovalno vodila, v soboto Slavko Lenarčič, v nedeljo Janez Dolničar.

Za potrebno okrepčilo udeležencem je skrbel neumorni gospodar DLP Maks Turk.

Sodila sta Bogdan Sežun in podpisani. Kot sodniški pripravnik je sodeloval v nedeljo 9. aprila 1961 Rudolf Bernik ml.

Za lepo prireditve gre predvsem zahvala Lovski zvezi Ljubljana, kakor tudi vsem ostalim sodelavcem, zlasti pa vsem vodnikom, ki so disciplinirano in uspešno vodili svoje štirinožne prijatelje.

Na splošno pripominjam, da se na pomladanski vzrejni tekmi preskušajo le prirojene lovske zasnove. Uspeh se pa pokaže le, če smo nudili psu dovolj prilžnosti za spoznavanje pernatih in dlakaste divjadi. Pred vajo v lovišču je seveda potrebno sobno šolanje, da utrdimo apel — ubogljivost in psa navadimo na razna

povelja. Zato moramo s psom večkrat v lovišče.

Po zunanosti so bili predvideni psi nadpovprečni, glede lovskih zasnov pa prav dobri. Posebno razveseljiva je bila udeležba novih in mlajših vodnikov, ki so se kot začetniki kar dobro izkazali.

Priporočam vsem vodnikom, da se potrudijo in izvezbajo pse zlasti v iskanju, kar mora biti sistematično. Pes mora pred vodnikom preiskati teren na levo in desno in ne sme drveti kar naprej. Vodnik mora biti prepričan, da pes ni preskočil nobene divjadi. Z razmeroma majhnim trudom doseže vodnik pravilno iskanje, če hodi spočetka s psom na levo in na desno. Vodnik mora biti tudi v stalnem kontaktu s psom in če pes le malo pokaže, da ima nekaj v nosu, se mu mora vodnik približati in ga pohvaliti.

Uspehi tekme so bili:

1. Nemška kratkodlakarica »Bora RMPki 1085«, lastnik in vodnik Karel Dovič, 104 točke, I/a.

2. Nemški kratkodlakar »Don RMPki 1024«, lastnik in vodnik Boris Lenček. Don, 100 točk, I/b.

3. Nemška kratkodlakarica »Astra RMPki 1032«, lastnik in vodnik Jože Žumer. 97 točk, I/c.

4. Nemška kratkodlakarica »Seta Fužinjska RMPki 1009«, lastnik Drago Furlan, 97 točk, I/d.

5. Nemška kratkodlakarica »Cita RMPki 1020«, lastnik in vodnik Lojze Šmuc, 94 točk, I/e.

6. Nemški kratkodlakar »Stel Fužinjski RMPki 1006«, lastnik in vodnik tov. Dušan Zadravec, 93 točk, I/f.

7. Nemški ostrodlakar »Lesi Jelenski RMPos 136«, lastnik in vodnik Henrik Vadnov, 86 točk, II/a.

8. Nemška kratkodlakarica »Dara RMPki 1064«, lastnik in vodnik Drago Vraničar, 83 točk, II/b.

9. Nemški kratkodlakar »Bril«, tekmoval izven konkurence, 84 točk, II. Psa je vodil Jože Logonder.

10. Nemška kratkodlakarica »Ajša RMPki 1031«, lastnik in vodnik Slavko Perčič, 81 točk, III/a.

11. Angleški seter »Špik RMP AS 12«, lastnik in vodnik Stane Turk, 80 točk, III/b.

12. Nemški kratkodlakar »Čot RMPki 1096«, lastnica tov. Maruša Širec, vodnik Lenart Zupan, 79 točk, III/c.

13. Nemška kratkodlakarica »Dina RMPki 1065«, lastnik in vodnik Stane Logar, 77 točk, III/d.

14. Nemški kratkodlakar »Cigo RMPki 1016«, lastnik Pavel Logonder, vodnik Jože Logonder, 75 točk, III/e.

15. Nemški kratkodlakar »Dik RMPki 1023«, lastnik dr. Stane Strgar, vodnik France Flis, 74 točk, III/f.

16. Nemška kratkodlakarica »Sara Fužinjska RMPki 1008«, lastnik in vodnik Lojze Šmuc. Je med tekmovaljem odstopil.

Doseženi uspehi na pomladanski vzrejni tekmi naj bodo v spodbudo vsem vodnikom, da pripeljejo svoje pse tudi na jesensko vzrejno tekmo ptičarjev.

Julij Koder

Ocenjevanje psov ptičarjev

je organizirala LZ Gorica v Prvačini pri Gorici 9. aprila 1961 na dvorišču gostilne »Pahor«. Ocenjeval je podpisani ob pomoči sodn. pripravnika Hinka Hribarja. Privedenih je bilo 21 psov:

Ocene so tele:	odl.	pravd.	dobro	zadost.	nezad.	neoc.	skupaj
Nemški kratkodlakarji	—	5	2	6	2	2	17
Epagnuel bretoni	—	1	—	1	1	1	4
Skupaj . . .	—	6	2	7	3	3	21

Ugotovil sem, da je letošnji pasji material nekoliko slabši od lanskega. Precej psov, večinoma psice, nima standardne višine. Vzrok temu je mnogo premala pažnja pri prehrani mladega psa. Nekateri imajo pomanjkljivo zobovje (nagnjenje k podsekavno-

17 nemških kratkodlakarjev in 4 epagnuel bretoni. Večina psov je letnik 1960, 7 1959, 1 1958. Trije psi niso bili ocenjeni zaradi nedosežene štandardne višine. Vodnikom teh se je svetovalo, da jih znova pripeljejo na pregled prihodnje leto.

sti). Dva psa sta monorhida. Psi z manjšo oceno kot dobro, imajo vzrejno prepoved. Ostale za vzrejo sposobne je treba pred paritvijo preskusiti na njihovo lovsko zasnovo. Le na ta način moremo pričakovati dober lovski material.

Pavel Cvenkel, sodnik

PRIJAVLJENE PARITVE

LOVSKI PSI:

Resasti jazbečarji:

Čopa JRJri 149 — Beg Jeze-riški JRJri 814, leglo je bilo 27. maja 1961. Vzreditelj Ivan Jezovšek, Bodrišna vas 7, pošta Grobelno.

Kokeršpanjeli:

Ara JRŠK 190 — Ron Gaberški 168, leglo bo 26. junija 1961. Vzreditelj Vladimir Berce, Mirna št. 37, Dolenjsko.

Teda JRŠK 284 — Grom Soški JRŠK 320, leglo je bilo 18. aprila 1961. Vzreditelj Vera Lončina, Ljubljana, Dalmatinova št. 92.

Tama JRŠK 283 — Robi JRŠK 248, leglo bo 2. junija 1961. Vzreditelj Anton Pirman, Mala vas 20, pošta Dobropolje.

Cara Uskovniška JRŠK 158 — Grom Soški JRŠK 320, leglo je bilo 31. maja 1961. Vzreditelj lovska družina Domžale, oskrbnik Dominik Smerkolj, Duplica 15 pri Kamniku.

Nemški kratkodlaki ptičarji:

Esta Šmarjetska RMPki 579 vpis v JR v teku — Čap JRPki 1173, leglo bo 13. junija 1961. Vzreditelj Janez Dolmovič, Vel. Mraševo 18, pošta Podbočje ob Krki.

Bistra Cirkovška JRPki 1234 — Elan Marovski JRPki 1223, leglo je bilo 30. maja 1961. Vzreditelj lovska družina Lenart, oskrbnik Mirko Cvar Lenart.

Rina Ormoška JRPki 1825 — Rio JRPki 1828, leglo je bilo 30. aprila 1961. Vzreditelj Martin Zidarič, Loperšice 11, p. Ormož.

Ajka JRPki 2109 — Čoki JRPki 2178, leglo bo 7. junija 1961. Vzreditelj Jožef Pesek, Brezula 22, pošta Rače.

Biba Radenska JRPki 1978 — Boj JRPki 891, leglo je bilo 25. maja 1961. Vzreditelj Štefan Hajduk, Murska Sobota, Kopalniška ulica.

Astra JRPki 1532 — Taso JRPki 2170, leglo je bilo 17. maja 1961. Vzreditelj Jože Rajh, Maribor, Betnavska 124.

Besa JRPki 2163 — Taso JRPki 2170, leglo je bilo 11. maja 1961. Vzreditelj lovska družina Sladki vrh, pošta Šentilj v Slov. goricah.

Ajka Uskovška JRPki 1758 — Čedo JRPki 2097, leglo je bilo 9. maja 1961. Vzreditelj Štefan Pisanec, Fram pri Mariboru.

Sora JRPki 2079 — Dir JRPki 1593, leglo je bilo 25. maja 1961. Vzreditelj Ludvik Fabricjo, Hruševje 4, pošta Dobrovo.

Lovski terijerji:

Brona JRLT 541 — Ago JRLT 1317, leglo je bilo 25. aprila 1961. Vzreditelj Jože Kodilja, Sv. Lucija 219, pri Portorožu.

Jola Pobreška JRLT 837 — Dante Baltia RMLT 988 vpis v JR v teku, leglo je bilo 29. maja 1961. Vzreditelj Lojze Jelaršič, Veliko Mraševo.

Eta JRLT 585 — Amor Tržiški JRLT 1321, leglo je bilo 15. aprila 1961. Vzreditelj Marjan Kokalj, Križe št. 51.

Ria Gorička JRLT 720 — Aron JRLT 1363, leglo bo 20. junija 1961. Vzreditelj Matevž Stefe, Trzin, pošta Mengeš.

Dinja JRLT 730 — Bes JRLT 614, leglo je bilo 16. maja 1961. Vzreditelj Avgust Seidel, logar, Lenard nad Laškim.

Beka JRLT 567 — Ego JRLT 1053, leglo je bilo 28. maja 1961. Vzreditelj Anton Brezic, Ljubljana, Gospodinjska 7.

Astra Predorska JRLT 582 — Beko JRLT 605, leglo je bilo 25. maja 1961. Vzreditelj lovska družina Škale pri Velenju.

Braki jazbečarji:

Dinja JRBj 1071 — Bor JRBj 877, leglo je bilo 16. maja 1961. Vzreditelj Jože Šček, Manče 4, p. Vipava.

Luna von Schacht JRBj 552 — Bojči JRBj 1081, leglo bo 19. junija 1961. Vzreditelj inž. Julij Uršič, Ribniško selo 23.

Cita JRBj 1124 — Ago JRBj 827, leglo bo 10. junija 1961. Vzreditelj Anton Jakopin, Grahovo 52 pri Cerknici.

Alma JRBj 883 — Bobi JRBj 1107, leglo je bilo 27. maja 1961. Vzreditelj Janko Bizjak, Krško, Cesta Krških žrtev 2.

Beta JRBj 1048 — Kadet JRBj 1042, leglo je bilo 10. maja 1961. Vzreditelj Lovro Logar, Turjak št. 16.

Beba JRBj 884 — Cigro Rifniški JRBj 726, leglo je bilo 9. maja 1961. Vzreditelj Franc Letnik, Trbovlje, Kešetova 4.

Bina JRBj 1018 — Daki JRBj 781, leglo bo 4. junija 1961. Vzreditelj Rudi Kotnik, Bled, Kolo-dvorska cesta 46.

Resasti istrski goniči:

Vesna JRGri 973 — Bato JRGri 565, leglo je bilo 21. maja 1961. Vzreditelj Jože Ban, Lokev št. 103, pošta Divača.

Beba JRGri 961 — Alfi JRGri 369, leglo je bilo 7. maja 1961. Vzreditelj Edvard Lenart, Moravška gora 8, pošta Gabrovka.

Astra MRGri 269 vpis v JR v teku — Argo JRGri 417, leglo je bilo 30. maja 1961. Vzreditelj

Anton Šparenblek, Dolnji Logatec št. 159.

Breda JRGri 925 — Arko JRGri 803, leglo je bilo 15. maja 1961. Vzreditelj Franc Grajner, Trbovlje, Trg Fr. Fakina.

Kratkodlaki istrski goniči:

Vzorna Travnogorska JRGki 933 — Bojko JRGki 1577, leglo je bilo 20. aprila 1961. Vzreditelj Jože Glad, Ograja, pošta Kuželj.

Dika JRGki 2975 — Čapko JRGki 1569, leglo bo 1. junija 1961. Vzreditelj Franc Kordiš, Retje 76, pošta Loški potok.

Glasna JRGki 2787 — Razor Travnogorski JRGki 2045, leglo bo 2. junija 1961. Vzreditelj Franc Lužar, Lužarji 3, pošta Nova vas pri Rakeku.

Ajka JRGki 943 — Čapko JRGki 1569, leglo bo 2. junija 1961. Vzreditelj Franc Pelc, Lipa št. 5, pošta Struge na Dolenjskem. Diana JRGki 1600 — Reso JRGki 3033, leglo je bilo 28. maja 1961. Vzreditelj Anton Golež, Ponkva 1, pošta Ponikva pri Grobelnem.

Biba JRGki 1584 — Gojči JRGki 3135, leglo bo 10. junija 1961. Vzreditelj Franc Logonder, Virlog 9, pošta Škofja loka.

Bistra JRGki 714 — Dingo JRGki 2395, leglo je bilo 16. aprila 1961. Vzreditelj Anton Janežič, Dobenc, p. Mirna na Dolenjskem.

Posavski goniči:

Dora JRGp 2265 — Azor JRGp 2632, leglo bo 8. junija 1961. Vzreditelj Lojze Brvar, Podvine 20, p. Zagorje ob Savi. Divna JRGp 2261 — Bojko JRGp 3523, leglo je bilo 24. maja 1961. Vzreditelj Alojz Vinder, Višnja vas 14, pošta Vojnik.

Balkanski goniči:

Alfa JRGB 1527 — Dar JRGB 2101, leglo je bilo 6. maja 1961. Vzreditelj Jan Oskar, Žebnik 35, pošta Radeče pri Zidanem mostu.

Kinološka zveza

NOV SODNIŠKI PRIPRAVNIK

za oceno zunanosti in delo vseh vrst jamarjev: Albin KOROŠEC, Klanec št. 7, pošta Kozina.

Kinološka zveza

Prijavljene in zaščitene psarne:

»BOHINJSKA« za goniče in brake jazbečarje, lastnik Lovska družina Stara Fužina v Bohinju.

»SMARTINSKA« za brake jazbečarje, lastnik Hinko Sernc, Smartno na Pohorju.

Kinološka zveza Slovenije

IZ LOVSKE ORGANIZACIJE



LD Stol, po lovskem krstu

Izpod Stola

Ze leta prebiram glasilo »Lovec« in sem našel prav malo člankov z Gorenjske. Zato sem se odločil, da napišem nekaj o zadnjem pogonu na dolgouhce, da tudi druge družine zvedo, da nam zajcev ne manjka. Naša lovska družina ima gorsko, hribsko in tudi poljsko lovišče tako, da se člani lahko izživljajo v lovu kakor kdo želi. Pri nas se je stalež zajcev znatno povečal. Odstrel 1959/60 je bil 80 zajcev. Ta odstrel je bil v štirih nedeljah za nami. Zaposlili smo za odstrel še 20 zajcev. Kakor vsako leto smo 18. dec. 1959 izvedli pogon na te zajce od meje LD Begunjsčica po Rebru do Podbrunka, to je od Rodenj do Doslovč. Ker je treba zapreti greben Rebra, kjer so stojišča oddaljena uro hoda, je vodja lova poslal mlajše lovce naprej. Nekaj minut po osmi smo dobili znak z lovskim rogom za pričetek. Spustili smo pse in brakirji so se počasi pomikali v smeri pogona. Začelo pa je tako močno snežiti, da smo nameravali pogon ustaviti. Vendar smo vztrajali in kmalu je začelo pokati na vseh straneh, zgoraj in spodaj. Potem je rog naznanil odmor in malico. Bilo je zelo mrzlo in malica ni preveč teknila. Nekoliko nas je ogrel kinolog s »klačjo slino«. Zaradi mraza smo pogon brž nadaljevali in ob 13. uri končali ter v položeni lovini našli 23 zajcev. Krenili smo proti Vrbi na zadnji pogon, kjer smo »ajdovske« lovce

pošteno krstili, tako da se bomo še dolgo spominjali tega zadnjega pogona, krščenci pa tudi čutili.

Srečko Jelen

Žirovnica na Gor., LD Stol

Zopet žrtve cianovodikovih ampul

25. aprila 1961 ob 14. uri se je zastrupila **Antonija Pretnar**, 6 letni kmečki otrok, Zgornje Gorje.

26. aprila 1961 **Vinko Kralj**, 13 letni kmečki sin, Kanižarica, Duplice, se je zastrupil na pašniku.

28. aprila 1961 **Sonja Plos**, 8 letna logarjeva hčerka, Stari trg — Lož, se nahaja na Pediatrični kliniki.

Da bi se zavrle tragične nesreče s cianovodikovimi ampulami, je Komisija za uporabo strupov na svoji seji 7. aprila 1961 sprejela in predložila Upravnemu odboru LZS sledeče sklepe:

1. *Nastavljanje cianovodikovih ampul je v bodoče izjemen ukrep enkratnega značaja, namenjen uničevanju volkov. Dovoljenje za tako strupitev izdaja na predlog Lovske zveze Slovenije Državni sekretariat za notranje zadeve v koordinaciji z Republiškim inšpektoratom za zdravstvo.*

Dovoljenje se nanaša na določen predel, določen čas in omejeno količino. Po strupitvi se poda poročilo. Pobrane in neuporabljene ampule se uničijo.

2. *Lovska zveza Slovenije prepove vsem lovskim družinam na njenem področju strupiti s cianovodikom.*

3. *Vse ampule, ki so v posesti lovskih upravičencev se v najkrajšem času uničijo.*

4. *Lovska zveza Slovenije predlaga ustrezn predpis za uveljavitev zgornjih sklepov.*

Na posvetu Upravnega odbora LZS 29. aprila 1961 so bili zgoraj navedeni predlogi sprejeti s sklepom, da se zadeva predloži Državnemu sekretariatu za notranje zadeve, ki jo reši po upravni liniji s tem, da v načelu prepove uporabo cianovodikovih ampul.

Iz lovske družine Veliki Gaber

Družina je v decembru 1960 nabavila pri inž. Prezlju v Ljubljani večjo količino strupa za vrane in srake. V drugi polovici marca 1961, ko je zapadel sneg, smo v zgodnjih jutranjih urah na več mestih položili pripravljene strup. Že po desetih minutah potem ko so začele vrane in srake pobirati strup, so jele padati in kričati. Zanimivo je bilo opazovati krakulja, kako je na gnojiših lovil omamljene srake. Po vsej verjetnosti bodo pri tem prizadeti tudi krakulji. Padlo je tudi nekaj potepuških psov, ki jih v lovišču ne bomo pogrešali.

Po nekaj dneh smo ugotovili, da je padlo blizu 60% vran in srak ter je po lovišču zavladala kar tihota. Mimo tega smo s tem napravili po naših vaseh veliko zadovoljstva, ker smo uničili precej poljskih škodljivcev.

Ob tej priložnosti se zahvaljujemo inž. Prezlju za uspešno sredstvo, ki nam ga je pripravil in to sredstvo priporočamo ostalim lovskim družinam. Računamo, da si bomo tako izboljšali svoje lovišče in povečali stalež jerebic, fazanov in zajcev. Ker imamo v lovišču precej domačega kostanja, ki je dobro obrodil, so se preko zime zadrževali tudi ščetinarji. Prihajali pa so tudi na posevke in delali precej škode. Na žalost jih zaradi mile zime nismo mogli uspešno zasledovati.

Ferdo Zupančič, LD Vel. Gaber

ODLIKOVANJA

Kinološka zveza Slovenije je odlikovala s srebrnim znakom za zasluge na kinološkem polju Huberta JENCICA iz Nove Gorice, Valentina JUGOVECA iz Ptuja in Antona VODOPIVCA iz Prvačine.



O lovu na divje prašiče v LD Vransko

V zadnjih letih so se divji prašiči v Sloveniji precej razmnožili. Kakor pa je bilo slišati, jih je svinjska kuga predvsem onkraj Save občutno razredčila. Ne morem trditi, da je bila tudi v našem revirju, ker jih je bilo v tem letu kar dovolj. Našli pa smo okostje svinje in nismo mogli ugotoviti, ali je poginila zaradi zastrupitve ali okužbe. Vsekakor ne moremo trditi, da se je število ščetinarjev zmanjšalo. Kakor smo opazovali v našem revirju, je bil v tem času njih premik bolj pogosten kot zadnja leta. Prehodni predeli z Menine preko našega lovišča na Veliko planino so vse bolj ogroženi. Zanimivo, da so v preteklem letu napravili največ škode v predelu, ki meji na LD Nazarje in Mozirje, kjer nam do lani niso delali škode. Da je to tako menim, ker so kmetje v prej ogroženih predelih prenehali s sajenjem koruze in drugih žitaric in so šli črnuhi s trebuchom za kruhom. V treh hribovitih predelih lovišča namreč ni bilo več koruze, to je na Osredku, Limovcah in delno v Zaplanini. S tem je upadla tudi škoda.

Le počasi pa smo spoznali njih taktiko in smo jim po dolgem času letos vendarle prišli nekako »do živega«, ko smo dognali način, premik in taktiko. Od aprila 1960 dalje smo uplenili 6 prašičev. Eden je padel pri lovu na petelina, drugi pri čakanju srnjaka, štirje so bili uplenjeni na brakadah.

Zelo važno je sodelovanje med lovskimi družinami, ki nudijo pri težkem lovu izdatno pomoč. Tako so na naših lovih na prašiče sodelovali Taborčani, Polzelani,

Žalčani, Račani in Framčani, da celo iz Maribora. Tako so se lova na prašiče 21. I. 1961 udeležili tovariši iz Rač in Frama. Le da črnuh ni zajec. Račani in Framčani streljajo. Nekaj mora biti! Lov se je končal. Kličem... nič. Aha, sem si mislil, odvlekli so plen. Končno se mi oglase. Padlo?... Je! Brž nalomim smrekovih vejic in drvim navzdol. Kaj kje? Vejice so mi padle iz rok. Situacijo je ta dan rešil gospodar družine, ki je uplenil kapitalnega merjasca s čekani preko 115 točk.

Naslednjo nedeljo smo spet lovili. To pot so prišli samo Framčani. Starejši lovec Jože se je precej postavil, kako bodo padali pred njim in dodelili smo mu najboljše stojišče. Mimo njega je prišlo kar pet črnuhov — v presledkih. Uspeh — nič! Še ranjen prašič je prišel brez škode mimo strelca. Po dveipolurnem zasledovanju me je pes pripeljal do strela, ki je prašiča ustavil.

Naslednjo nedeljo spet lov. Ravninski lovci so se ga v lepem številu udeležili, čeprav so poznali težkoče tega lova. To pot je gost uplenil prašiča in prejel lovski krst ob najboljšem razpoloženju.

Tovariši, še pridite, vendo ste dobrodošli.

F. Golavšek LD Vransko

UMRLI SO:

Franc Sušnik, član LD Trbovlje, lovec od 1920, dolgoletni predsednik lovske družine Kum, odlikovan z znakom za lovske zasluge in s častno diplomom LD Trbovlje ob njegovih 70-letnici, vzoren lovec in plemenit tovariš je v 72 letu nenadoma preminul.

Uspehi v preteklem letu so potrdili, da je bilo gospodarjenje pravilno. V lovišču so bila polja za divjad zasajena s topinamburjem in posejana z deteljo. S tem se je na polju občutno zmanjšala škoda po jelenjadi in srnjadi. Viden je uspeh z naselitvijo jerebic, manj pa s fazani. Pravilno bi bilo, da bi to perjad naseljevale tudi sosednje lovske družine, ker bi se s tem stalež hitreje dvignil in tudi obdržal. Hvale vredno je delo petih pomožnih lovskih čuvajev, posebno čuvaja Andoljška, ki vzorno oskrbuje lovsko kočvo v Mali gori. Mimo tega je pa postavil številne visoke preže po lovišču. V tekočem lovskem letu bomo zgradili krmišča za jelenjad in pripravili mrhovišče za medvede v Veliki gori. Družina bo nabavila 20 parov jerebic in organizirala več strokovnih predavanj. Glede prodaje uplenjene divjadi je bilo sklenjeno, da se odda tistemu, ki nudi boljše pogoje. Za enkrat je to »Živinopromet«. Občni zbor je izrekel vsem toplo zahvalo za sodelovanje in posebej članom odbora za prizadevno delo.

Blaž Krže
LD Ribnica rña Dol.

V novo pomlad

Kot novi član lovske bratovščine, naj tudi jaz, čeprav še nezkušen lovec, nekaj prispevam v naše glasilo. Ko se poslavljamo od letošnje mile zime, se radostno oziram v letošnjo lepo pomlad. Tudi za nas lovce je prišel čas, da se ponovno zberemo na občnih zborih, ugotovimo uspehe v preteklem letu in postavimo nove naloge, predvsem za gojitev in varstvo divjadi. Prav tako se bo treba ponovno obrniti na naše učiteljstvo in tudi ostalo prebivalstvo, da pouče mladino, kako je treba ravnati z mladiči in najdenimi gnezdi, ki bi jih našli po polju, v gozdih ali kjerkoli. Posebno je treba opozoriti podeželsko mladino, ki gotovo ljubi živali, zlasti mladiče, da je odvzemanje teh, toliko kot pokončeva-

Anton Mehle, član LD Kresnice, njen soustanovitelj, blagajnik, starešina in častni član, odlikovan z Znakom za lovske zasluge, požrtvovalen gojitelj divjadi, organizator in iskren tovariš je v 63. letu umrl.

LD Kresnice

nje, mimo tega pa je prisvajanje divjadi, mladičev ali jajc kaznivo. Poleg tega zna le malokdo z njimi prav ravnati tako, da je to navadno le mučenje živali. Ob pravilnem pouku in vodstvu bo mladina lahko mnogo koristila pri uničevanju legel škodljivcev, ujed, vran, srak, šoj in pod. Z ujedami je treba mladino seznaniti, da bo znala odkrivati njih gnezda in obveščala bližnje lovce. Ker je mladina voljna povsod sodelovati, naj jo lovci čimbolj pritegnejo v naravo in njeno spoznavanje. S tem bomo vzgojili ljubitelje narave in bodoče pravične lovce. Prepričan sem, da je pravilna vzgoja mladine s spoznavanjem narave najboljša pot k varstvu in ohranitvi neokrnjene narave. Ob mladini se pa tudi sami vzgajamo. To mislim, naj bi bila najvažnejša naloga ne le lovcev temveč vseh, ki ljubijo mladino in naravo.

Ivan Kota

LD Tomaž pri Ormožu



Merjasca 160 kg je uplenil Franc Zajc na Dolskem, LD Laze. V pretekli lovski sezoni je v tem lovišču, 15 km od Ljubljane, padlo 10 prašičev; prav toliko so jih našli za kugo poginulih.

PO LOVSEM SVETU

Koliko stane lov v Afriki

Za 14 dnevni lov v Afriki plača lovec lovski upravi 1 200 000 lir. V to so všteti beli lovec spremljevalec, 14 nosačev in vse ostalo razen — to je v ceniku poudarjeno — streliva in alkoholnih

pijač. Licence so v različnih krajih različne. V Tanganjiki stane odstrel (če se posreči kajpak, ker to je druga pesem) 1. slona, 1 nosoroga, 1 bivola, 1 leva skupno 280 000 lir. Če izpustite slona ve-lja za ostale tri 160 000 lir.

Skupno stanejo torej slonovi okoli, nosorogov rog, levja koža in bivolova glava 300 000 lir. Manjša divjad je cenejša; to so gazele, antilope, kudu in celo leopard stane le 42 000 lir. Za dolarske mogotce vsa stvar niti ni tako draga. Izlet seveda plačate, če kaj ustrelite ali ne. Predpisane so posebne puške, količina streliva, optični instrumenti, obleka in podobno. V reklamah je poudarjeno, da vse predpisano lahko kupite na kraju samem, v Nairobiju.

Z. T. iz »Diana«

»Mesnico« imenuje italianski lovski list pokol, ki so ga uprizorili trije italijanski »lovci« v treh dneh pri Varaždinu. List prinaša tudi sliko s kupom plena, v katerem je po piščevi cenitvi najmanj 60—90 fazanov in kakih 25 zajcev. Našemu lovstvu to ne dela časti.

Z. T. »Diana« 2-1961

Štoklje škodljivci divjadi

Na severnem Nemškem so ornitologi pri obročkanju opazili, da so štoklje, posebno kadar imajo mlade, škodljivci v lovišču. V njihovih gnezdih so našli zajčjo dlako, perje, celo gosje mladiče in ostanke mladega ježa. Lovec je opazoval štokljo, ki je napadala prepelico, ki je branila kebkčke. Štokljo je ustrelil in — plačal 150 nemških mark kazni.

Pri nas ni štokelj preveč kakor je to na Pomorjanskem, kjer bi zato hoteli omejiti njih število.

Z. T. W. u. H. 1961/III

LATINSKE IN ŠALJIVE:

Odkar ni več dimnega smodnika, imam na brakadah smolo. Kako to? Prej, kadar sem vžgal s črnim, se je vse zadimilo in zajec v dimu naravnost v drevo — pa sem ga imel.

Urhov

Gospodar lovske družine pri- tiska Franceta, da plača lovino za štiri ustreljene zajce. Kako za štiri, se razhudi France, četrti se je sam ubil, ker se je zaradi di- ma zaletel v drevo.

Urhov

Ameriška lovška latinščina

Dr. H. Riedel, W. u. H., 1961-24

Lovec na veliko divjad pripoveduje: Nekoč sem se vračal z bogatim plenom v južni Afriki k taborišču in sem bil takorekoč že doma, ko se iznenada 30 metrov pred menoj pojavi iz džungle kapitalen lev. V cevi sem imel zadnji naboj. Obstal sem in medtem ko se je lev pripravljaj na skok, sem sprožil in zgrešil. Sedaj je vsega konec, sem si mislil. Zgodil pa se je čudež. Lev je skočil predaleč in je pristal v trnjevem grmu 15 metrov za menoj. Naglo sem splezal čez ograjo v taborišče in sem bil rešen.

Naslednjega dne popoldne sem šel na zadnje dvorišče taborišča z namenom, da se urim v streljanju. Nenadoma zaslišim čuden šum, ki je prihajal izza taboriščne ograje. Poglelal sem čez ograjo, kaj se tam dogaja. Tam je bil moj znanec lev, ki se je vadil v krajših skokih.

Z. V.

Srnjak z gozzerji

Hladno in jasno poletno jutro, še s tisočermi zvezdami posuto nebo, ko lovec Stane speši korake v Orliške revirje na srnjaka. Obut v močne okovanke, si želi peruti, da bi neslišno jadrjal čez dračje in suhljad. Nenadoma ga prešine odrešilna misel. Brž se sezuje, položi čevlje ob gozdno pot in se v samih nogavicah smuka proti laz, kjer naj bi se pasel srnjak.

Toda smola, nekdo si je med tem izposodil čevlje! Kdo naj bi jih ob taki rani uri? Do doma bi prišel v dveh urah že brez nogavic. Toda podnevi sramota, zasmeš. Ves dolgi dan brez jedi kajenja čakati mraka tudi ni bajka. Hočeš, nočeš, je moral Stane do prve hiše po »pomoč«. Tam je bos lovec med kopicco otrok zbudil posebno občudovanje, ker je mladina modro uganila, da ga je srnjak med dremanjem sezul in mu pri tem raztrgal nogavice. Če si je srnjak čevlje tudi obul, se niso mogli zediniti.

S. P.

»KOSUTA«

Po prvem pogonu je bil odmor. Med krepčanjem reče Joža: »Fantje, kdor še ni videl košute, naj skoči tamle na rob, prav mirno se pase«. Francelj in nekaj mlajših takoj v dir. Zato Joža opozori: »Francelj, previdno, da jo ne splašiš«. Ko se Francelj prikrade na rob, vidi lepega sivca, ki spokojno muli travo...

F. S.